JOUKKOKIRJE

TUNTURILATU

LAPINKÄVIJÄN LEHTI ● JULKAISIJA TURNTURILATU RY ● N:o 1/1991

Sarmin kevättä Kuva: Uolevi Mättö

Puheenjohtajan tähdenvälit

Tunturiladun 45. toimintavuoden alkajaisiksi on minulla ilo toivottaa kaikille tunturilatulaisille antoisaa ja elämysrikasta retkeilyvuotta.

Syksyn susijuhlat olivat aito, tunturihenkinen tapahtuma. Tunturikerho Kuokte junaili jälleen mallikkaasti ja runsas osanottajien joukko viihtyi. Lapin lavinoita intoutui kertomaan – Nurmijärvellä kun olimme – "Kalvean immen tarinan" pimeäksi muuttuneessa illassa, kelmeän kuun ja tervastulen luodessa salaperäistä taikaansa metsän pimentoihin. Kiitokset kuoktelaisille vielä kerran.

★

Tunturiladun syyskokous keräsi jälleen ennätysjoukon jäseniä päättämään yhteisistä asioista ja valitsemaan toiminnan uudet vetäjät. Varsinaisten syyskokousasioiden jälkeen keskusteltiin aktiivisesti ja syvälle luotaavasti Tunturiladun sääntöjen muuttamisesta niiltä osin, kuin ne koskevat järjestömme jäsenyyttä Suomen Latu ry:ssä. Aloitteella tuntui olevan kannattajia, koska epäiltiin Tunturiladulle ja sen toiminnalle olevan vain vähän hyötyä kuulumisesta keskusjärjestöön. Impulssina aloitteeseen oli suhteellisen paljon alkaneelle vuodelle noussut SL:n jäsenvero (nettonousu 8 mk ns. I-jäseneltä). Aloitteella oli vastustajiakin, jotka suhtautuivat pieteetillä Suomen Latuun. Todettiin, että tarkasti ottaen juuri tunturiretkeilijät (-latulaiset) olivat aikoinaan perustaneet Suomen Ladun. Todettiin myös Suomen Latuun kuulumisesta olevan suoranaista etua – näkyvimpänä jäsenille tuleva Latu ja Polkulehti.

Koska aloite ei ollut päätösasia, sai Tunturiladun johtokunta evätä keskustella Suomen Ladun johdon kanssa kartoittaakseen hyödyt ja haitat. Asia otetaan esille kevätkokouksessamme 1991, jolloin siitä jälleen keskusteltaisiin faktojen pohjalta.

★

Johtokunta tarttuikin heti asiaan ja oli neuvottelupöydässä Suomen Ladun puheenjohtajien sekä toiminnanjohtajan kanssa jo 20.11.90. Neuvottelusta tehtyyn muistioon kirjattiin jäsenille tulevina etuisuuksina mm: 8 kertaa/v ilmestyvä Latu ja Polkulehti, tietyt alennukset kurssikeskuksissa ja SL:n järjestämillä vaelluksilla sekä kursseilla, jäsentuotteet ja palvelut. Yhteistyömme tehostamiseksi sovittiin lisäksi: Latu ja Polku-lehden tehostettu käyttö (visiona omat sivut!), Latulinkin lähettäminen myös kaikille tunturikerholaisille (sitä voitaisiin käyttää myös TL:n tiedotusmediana), vaikutusmahdollisuuksien tehostaminen nimeämällä tunturilatulaisia entistä enemmän SL:n valiokuntiin ym. Huolemme Kiilopään Tunturikeskuksen eräretkeläisille tarjoamista palveluista helpottuisi eräillä järjestelyillä ja myönnytyksillä. Osa kirjatuista asioista onkin jo toteutunut ja loputkin toteutunevat jatkossa. On vain meistä itsestämme kiinni, käytämmekö Suomen Ladun tarjoamia palveluja ja etuisuuksia hyväksemme. Tarkemmin palataan asiaan kevätkokouksessa 11.5.91 Helsingissä.

★

Tunturiladun Eräretkitoimikunta teki ison urakan toimittamalla "Eräretkeilyn perustietoja" -kirjan tunturilatulaisten käyttöön. 152 sivuinen kirja on kevyesti nidottu ja reijitetty, jotta se voidaan sijoittaa rengaskansioon. Tällöin on lehtien (kirjoitusten) uusiminen tarvittaessa helppo suorittaa. Kirjassa on 31 varsin seikkaperäistä kirjoitusta, jotka antavat hyvät perustiedot aloitteleville retkeilijöille. Myös kokeneet, paljon kairoja kierrelleet löytävät kirjasta varmasti vinkkejä sekä apua esille tulevien ongelmien ratkaisemiseksi.

Kirja on saanut hyvän vastaanoton tunturilatulaisten keskuudessa. Ensimmäinen 200 kpl:n painos on jo loppuunmyyty. Uusi painos on tätä luettaessa jo jakelussa. Ota vain yhteys esim. jäsenkirjeessä mainittuihin henkilöihin saadaksesi oman kirjasi. Tässäkin yhteydessä on ilo esittää Tunturiladun parhaimmat kiitokset tämän eräretkeilyn käsikirjan toimittaneelle Eräretkitoimikunnalle sekä artikkelikirjoittajille.

★

Tunturilatu ry:n 1973 Saariselällä suorittama Tunturiluuta-operaatio näytti hyvää esimerkkiä retkeilyjärjestöjen mahdollisuuksista toimia erämaiden roskaantumista vastaan. Operaatio poiki useita jatkotalkoita WWF Suomen Rahaston ja toimintaa varten perustetun Pidä Lappi Siistinä ry:n tuella ja organisoimana. Tunturilatu on ollut koko ajan katiivisti mukan tempauksissa. "Tunturiluuta" uusitaan rajoitetuilla alueilla jälleen ensi kesänä. Tarkemmat suunnitelmat tehdään talven aikana. Tätä kirjoitettaessa ei vielä ole tiedossa miten me tunturilatulaiset voimme olla mukana. Varmaa kuitenkin on, että mekin haluamme olla tekemässä osuutemme erämaiden siisteyden puolesta. Talvipäivillä Hyrynsalmella on tästä asiasta jo lisää kerrottavaa.

★

Tämä lehti tulee jäsenille juuri ennen TL:n talvipäiviä, jotka tällä kertaa järjestää jäsenmäärältään pienin tunturikerhomme – OKTA Hyrynsalmella. Toivottavasti tunturilatulaiset eivät pelkää pitkää matkaa Ukko-Hallan lomakeskukseen, vaan kokoontuvat suurella joukolla tapahtumaamme. Oikullinen talvikaan ei pysty tällä kertaa estämään hiihtonautintoa.

Toinenkin päänavaus tapahtuu tällä toimintakaudella. TL:n kesäpäivät järjestää niinikään ensikertalainen – Tunturikerho VIHTTA Vaasassa. On hieno asia, että kaikki kerhot vuorollaan ovat järjestämässä yhteisiä tapahtumiamme. Osallistumalla näihin tilaisuuksiin voivat tunturilatulaiset tutustua "kotomaamme koko kuvaan" kulloinkin asiantuntevien paikkakuntalaisten opastuksella.

Syksyn susijuhlat ovat viisivuotisperiodia noudattaen jälleen Lapissa SUSIKYRÖSSÄ. Nyt tarjoutuu niillekin tunturilatulaisille, jotka eivät ole Susikyrön uudisrakennusta vielä nähneet, oivallinen tilaisuus tutustua uuteen kämppään. Susivihkiäisiä edeltäviin juhlatalkoisiin kokoontuu varmaankin suuri joukko tunturilatulaisia nauttimaan ruskan tunnelmista Susikyrön maisemissa, jonne erämaasta saapuvat vaellusporukat tuovat omat tervehdyksensä. Juhlan aattona saapuvat sitten tunturilatulaiset satamäärin (linja-)autoilla eri puolilta Suomea vuoden päätapahtumaamme.

Joten tervetuloa – yhteisissä tapahtumissa tavataan!

YRJÖ SUUNIITTU

TUNTURILATU ry

JOHTOKUNTA

Pj. Yrjö Suuniittu, Sammok. 32 E 62, 33540 Tampere pk. 931–555513, t. 127957
Vpj. Eero Hämäläinen pk. 90–498741
Jäsenet: Arvo Anivuo pk. 941–272597, Terttu Civill pk. 931–140077, Marja-Liisa Kramsu pk. 921–366457, Kyösti Lamminjoki pk. 90–376845, Tapani Paavola pk. 921–310552, Raili Partanen pk. 971–224427, Raimo Rautjärvi pk. 976–62280.
Sihteeri: Marita Maula Ylipalontie 1 D 00670 Helsinki pk. 90–743246
Jäsensihteeri: Eila Vilen, Forsbackantie 8, 01760 Vantaa pk. 90–897237
Talous: Oili Virtanen, Sauvanrinne 7 D 14, 08500 Lohja pk. 912–81177
Kuva-arkiston hoitaja: Antti Karlin, Kalevantie 15 A 22, 23500 Uusikaupunki p. 922–24040
Postilähetykset ja juoksevat raha-asiat: Elvi Zweygberg, Suomen Ladun toimisto, Fabianink. 7, 00130 Helsinki p. 90–170101
TL:n tilit: SYP Katajanokka 206621–20620 tai postisiirtotili 135331
JÄSENLEHTI TUNTURILATU
Vastaava toimittaja Yrjö Suuniittu
Toimitussihteeri: Antti Karlin, Kalevantie 15 A 22, 23500 Uusikaupunki pk. 922–24040
Julkaisutoimikunta: Hannu Hiltunen, Marita Maula, Matti Rekola ja Yrjö Suuniittu.

KIINTEISTÖT

Susikyrö, Enontekiö
Susi-Talas, Inari
Susi-Kiisa, Utsjoki
Kärrikaltio, Inkoo (Kavtsin hallinnassa)
Rakennuspäällikkö Pekka Huttunen, Joukontie 27, 76150 Pieksämäki p. 958–21247

SUSIVALIOKUNTA

Pj. Raimo Niklander. Jäsenet: Kalevi Kanerva, Väinö Martikainen, Marita Maula, Reijo Pasanen ja Antero Tarvainen. Sihteeri Sirkka Seliste.

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani
Pj. Pauli Keränen, siht. Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 Kajaani pk. 986–27946
KUOKTE (2) Hyvinkää–Riihimäki
Pj. Uolevi Mättö, siht. Anja Selenius, Valssitie 7, 05620 Hyvinkää pk. 914–47956
KOLBMA (3) Tampere
Pj. Terttu Civill, siht. Matti Rekola, Rintamäenk. 29 G 14, 33820 Tampere pk. 931–652564
NJEALLJE (4) Pieksämäki–Mikkeli–Varkaus
Pj. Esko Aalto, siht. Ritva Kylliäinen, Koskik. 10, 50100 Mikkeli pk. 955–164976
VIHTTA (5) Vaasa
Pj. Jaakko Heinimäki, siht. Marjut Nummela, Mäntymaantie 16 H, 65200 Vaasa pk. 961–214034
KUHTTA (6) Helsinki, Vartiokylä
Pj. Esa Huttunen, siht. Marja-Terttu Hakkarainen, Kastelholmantie 1 C 19, 00900 Helsinki pk. 90–331602
TSIETSA (7) Iisalmi
Pj. Esko Pirinen, siht. Raili Partanen, Taivaanpankontie 21 D 36, 70200 Kuopio pk. 971–224427
KAVTSI (8) Helsinki
Pj. Eero Hämäläinen, siht. Hannu Maula, Ylipalontie 1 D 00670 Helsinki pk. 90–743246
OVTSI (9) Jyväskylä
Pj. Sakari Jarva, siht. Irma Hulkkonen, Ruokkeentie, 40220 Keski-Palokka pk. 941–635168
LOGI (10) Turku
Pj. Marja-Liisa Kramsu, siht. Anna-Maija Salminen, Hämeentie 20 B 28, 20540 Turku pk. 921–377370
ALPPAS (11) Hämeenlinna
Pj. Veikko Stark, siht. Marja-Liisa Mäki, Matti Alangonk. 5 B 15, 13130 Hämeenlinna pk. 917–29061
KUMPE (12) Pohjois-Karjala
Pj. Keijo Leppänen, siht. Niilo Siponen, Heikkilänt. 1, 83900 Juuka pk. 976–72028

TUNTURIKERHOJEN

Kolbman kuulumiset

Talven hiihtokelejä odotellessa teemme suunnitelmia tulevasta toiminnasta. Taaksepäin katsellen, vanhoja hyviä ohjelmia sopivasti uusien kanssa käyttäen toivomme saamamme useaa kerholaista kiinnostavan ohjelman kevätkaudeksi. Ruskaretkien jälkeen istuimme "nojatuoliin" ja teimme kaukomatkoja ympäri maailmaa. Syksyn kerhoiltojen teema oli KAUKORETKET. Tutustuimme Kuolaan, mangneettiseen pohjoisnapaan, Huippuvuoriin ja Pamir vuoristoon. Aiheet keräsivät iltoihin monta kuulijaa ja katselijaa. Varmaan joku jäi tuumimaan omia mahdollisuuksiaan moisiin retkiin.
.9L1Syyskauden aikana ei liikuntakaan ole kokonaan unohdettu. Kerhon järjestämänä taivalta on taitettu sekä Haukkamaalla että Tampereen seudulla harjulta toiselle tehdyllä retkellä.

Kevätkauden teemaksi kerhoiltoihin on sovittu: TUNTURITURVALLISUUS. Aihetta käsitellään kolmessa kerhoillassa. Etukäteen kootut ryhmät valmistelevat oman osa-alueensa teemasta ja tuovat pohdintansa muiden kuultavaksi. Näin toivomme mahdollisimman monen aisasta kiinnostuvan ja tulevan mukaan. Teemaan kuuluu myös viikonloppuhiihto, ulkona, tulilla yöpymisineen ja kevät-talven retkeilyaiheinen tapahtuma kaupungin liikuntalautakunnan kanssa järjestettynä.

Kun eletään niin nähdään kuina suunnitelma toteutuu. Kaikille erämaissa ja tuntureilla kulkijoille asia on tärkeä. Kun tiedostamme asiat etukäteen vältymme ehkä pahimmilta "kolhuilta".

Muistelemme viimekeväistä Toposen retkeä ja odottelemme ensikevään Turun retkeä sekä laskemme kuinka monta vierailukutsua olemmekaan velkaa. Mutta odottakaapa "------kun toimeen tartutaan."

Kaikille teille hyvät tunturilatulaiset ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

Retkeillään – tavataan tunturissa ja sen juurella.

TC.

muistelusten kirjassa!

Tuttu ja 'turvallinen' kerhoiltojen kokoontumispaikka muuttuu. Saattaapa vaihdellakin, joten seuraa kerhon tiedotteita, mutta pääsääntöisesti kuitenkin aika on kuukauden ensimmäinen arkimaanantai kello 19.00. Tammikuusta alkaen kokoontumispaikka on JKL:n kaupungin kerhotila Hongikonhovissa, osoite: Eeronkatu 6, Jyväskylä. Tila ei ole suuri, eikä korkealla, mutta toivottavasti toimiva!

Tulevista kerhoiltojen aiheista mainittakoon: 4.2. 'Valokuvaus vaelluksella'. Voit myös ilmoittautua 1–9.6.91 tehtävälle, kerholaisten ns. 'ensikertalaisten vaellukselle'. Suuntana on Saariselkä.

23–24.2. Maastoyöpymisretki Toposeen. Yhteyshenkilö on Sakari. Talkootyötä tehdään paikallisessa 'Lumiveistos'-tapahtuman järjestelyissä mikäli lumitilanne on suotuisa.

4.3. Kevätkokous ja kuvien katselua.

8.4. Kokoonnutaan K-S:n Maanmittausviraston tiloihin, Kankaankatu 17. Klo 19.00 aiheena: 'Maaperäkartoitus', kartoituspäällikkö Juhani Jokela.

6.5. 'Saamelainen taide- ja käsityö'. (Vierailija).

17–19.5. Kerhon 15-vuotisjuhlaretken kokoontumiskulkemiset Toposeen lauantai-illaksi. Patikoiden, pyöräillen tai meloen, kuka mitenkin ja mistäkin. Tarkemmin kerhoilloissa. Kesäkeskiviikkoisin kokoonnutaan Toposen laavutulille.

Tässä alkua alkavalle kaudelle. Kerhossamme on hoidettu normaalit syyskokouksen mukaiset henkilövalinnat. Johtokuntaan on saatu uusia voimavaroja ja osa on päässyt ansaittuun lepovuoroon. Ensimmäisen kerran valinnat tehtiin lippuäänestyksin, mitä tapaa suosittelen vastaisuudessakin ja toisillekin kerhoille.

Entiset uudelleen-periaatteella ei voimavarat välttämättä uudistu tämä tulisi meidän kaikkien vuosittain muistaa!

Niinpä niin, aika kuluu ja vuodet vierii, 5-vuotta kerhomme sihteerinä on ollut harrastuksellista aikaa. Kerhotoiminta ja pääjärjestömme toiminta on tullut tutummaksi mitä saatoin kuvitellakaan tehtävään lupautuessani. Kiitos kaikille yhteisestä työsarastamme. Tehtävä on ollut mielenkiintoinen ja antoisa.

Onnekkaita vaelluksia ja kulkemisia kaikille tunturilatulaisille!

Imppa

Ovtsin kuulumiset

Viidestoista toimintakautemme on alussa, kerho ikääntyy ja kerholaiset sen myötä. Onnea vaan kaikille pyöreitäkymmeniä saavuttaneille ja lähiaikoina saavuttaville. Niin ne kokemukset karttuvat ja tarinat lisääntyvät

Kavtsin kuulumiset

Tulin juuri hiihtämästä, on sunnuntai ennen Joulua. Luukissa oli luonto kuin satukirjan kuvituksesta. lumiset puut, valkea maa (hankea se ei vielä kyllä ollut) ja auringon paiste kirkkaalta taivaalta. Pakkasta 7 astetta.

Tämän mustan ja loskaisen tai vetisen syksyn ensimmäinen viikonlopuksi osunut ulkoilusää.

Helsingin seudun talvisäät eivät viimeisinä kolme vuonna ole juuri ulkoilijaa hemmotelleet. Varmaan tämä on jollakin tavalla ollut Kössin ja kumppaneiden alitajunnassa, kun he Kössin ja Matin johdolla alkoivat tänä vuonna ahkioiden sijasta rakentaa inkkarikanootteja. Toistakymmentä kuulemma on jo kuljetettu varastoon kesään ja kuohuja odottamaan. Kavtsissa on kanoottivaelluksiin kova innostus: Suomi Meloo tapahtumaan osallistuimme toissakesänä ensimmäisen kerran täysinvihreinä melojina, viime kesän Suomi Meloo tapahtuman jätimme inkkari-innoissamme väliin (ensi kesänä Eero Erkko kokoaa Kavtsin joukkueen melomaan kajakkikaksikkoa) ja opettelimme Saarijärvellä (jossa jo viime kesänä olimme pitäneet kanoottivaelluksen) Ullan johdolla parina viikonloppuna koskien laskua elokuussa tehtyä Ounasjoen melontavaellusta varten. Vaellus onnistuikin hyvin ja lisäsi tietysti innostusta omalta osaltaan. – Jormahan jo viime kerralla Kavtsin kuulumisissa niistä kertoikin.

Kerhotoimikuntaan tuli kertaheitolla valituksi monta uutta jäsentä koska vuosien täyttyminen teki aukkoja riveihin. Kun vielä puheenjohtajakin oli poistuvien joukossa tulee uusi kerhotoimikunta saamaan kovin haasteisen tehtävän hoitaa Jorman erinomaisesti vetävää kerhotoimintaa. Kovin pieneksi tuntee uusi puheenjohtaja saappaansa tehtävänsä edessä. Onneksi on kuitenkin kerhotoimikunnan rivit täytetty jälleen osaavilla ja aktiivisilla kavtsilaisilla, joista jokainen tulee antamaan oman arvokkaan panoksensa kerhomme parhaaksi. Sydämellisesti haluamme kiittää toimikuntatyöstä poisjääneitä. heidän ponnistustensa ansiosta Kavtsin toiminta on pysynyt ja vahvistunut tasokkuudessaan, Kärrikaltion uudistustyöt ovat valmistuneet, jne.

Syksyn koulutustapahtumista tulkoon mainittua EA-kurssi ja suunnistuspitoinen maastotapahtuma Kärrikaltion lähimaastossa, joissa molemmissa oli suuri ja asiastaan innostunut osanottajajoukko sekä asiaansa paneutuneet, hyvät kouluttajat.

Kerhoillat pidetään totuttuun tapaan määrämaanantaisin klo 18.30 ns. Pauligin huvilalla, Mechelininkatu 36 Sibeliusmonumentin naapurissa. Tähän mennessä vahvistetut aiheet ovat:
14.1.91 "Yli Andien", Juha-Veli Äkräs esittää kuvia suomalaisryhmän vaelluksesta Perussa.
18.2.91 "Umptek-Hiipinä ja Lujaur-urut". Matti Rekola kertoo retkeilystä Kuolan suurtuntureilla.
11.3.91 Kevätkokous ja kuvakavalkadi Kavtsin aktiviteeteista.
Muuta suunniteltua toimintaa:
25.–27.1.91 Talviretkeilyn jatkokurssi vetäjänä "Kössi", Kyösti Lamminjoki.
17.2.91 Tahkon hiihto (varapäivä 3.3.91), yhteysh. Axel Degerlund. 2.–3.3.91 Jäähiihto (tai olosuhteiden pakottaessa jokin muu maastotapahtuma).
22.3.–1.4.91 Yhden viikon hiihtovaellus Lapissa, kohde ja vetä-

TOIMINTAA...

jä vielä auki.
22.3.–7.4.91 Kahden viikon hiihtovaellus Kiilopää – Susi-Kiisa, vetäjinä Marita ja Hannu Maula.
28.3.–7.4.91 Kavtsin hiihtoviikko Susi-Kiisalla, vetäjinä Eila ja Jukka Vilén.
11.5.91 Tunturiladun kevätkokous ja "Liikkeelle Luonnon Puolesta".
?.5.91 Viikonlopun kansallispuistoretki Tammelan ylängölle.
1.–6.6.91 Pyöräretki, vetäjänä Marjatta Varis.
8.–15.6.91 Suomi Meloo Iisalmesta Ruotsinpyhtäälle, yhteysh. Eero Erkko.
Kerhon tilaisuuksiin ovat myös muiden kerhojen jäsenet tervetulleita.
Islannin matka on tarkoitus suorittaa Juhannuksen molemmin puolin. Lentoyhtiöstä johtuen ovat matkan tiedot vielä auki.

Toivokaamme, että talven lumitilanne olisi etelässäkin edes kohtalainen, jotta suunnitellut monet laturetket eivät lumen puuttumisen vuoksi jäisi pelkiksi suunnitelmiksi, kuten kolmena edellisenä talvena tapahtui.

Terveisin "eehoo"

Login kuulumiset

– Nääkkö nä tuon komian tytön tuolla Paavon vieressä, joka tarjoilee kompiaisia hymyillen?

– Näen kyllä. Tuohan paistoi siellä Tunturiladun talkoissa niitä hyviä munkkeja ja valittiin Ovtsin Susiaisissa Uuraisilla huomattavalla äänimäärällä Tunturiladun johtokuntaan. Kyllähän mä Kramsun Maisan tunnen, mutta miks'sä sitä justiinsa, onhan Logissa noita monioita tyttöjä muitaki?

– Kyllä kyllä, mutta kun tuo Maisa on Login uusi puheenjohtaja 1.1.-91 alkaen.

– Älä – no mihe Eki joutu?

– Eki ilmoitti jo keväällä ettei jatka sitä hommaa. Olis ollu kyllä pätevä mies: veti Logia komiasti nuo 2 vuotta, mutta iteppä tietää, kun on niin päättänyt. Onnea nyt sitten vaan Maisalle ja Ekille kiitosten kanssa.

– Mutta eikö Eki ollu Logissa jo kuudes puheenjohtaja?

– Oli – mitä sitten?

– Kun monissa vanhemmissakaan kerhoissa eivät ole päässeet kuin puoleen siitä.

– Niin kai Logissa pelaakin tuo verenvaihto sileesti: entiset siirtyy hyvissä voimin taustakannustajiksi.

– No, kyllä Maisalla sitten on noita taustavoimapuh.johtajia, ihan 6 kappaletta.

– Ei oo kun 5, sillä yks lipes.

– Jaa, mutta ei puh.joht. yksin mitään.

– Ei. Kyllä se on se jäsenkunta jotain. Meilläkin Logissa on tuo täyslaidallinen aktiiveja joka lähtöön.

– Mitäs ne muut?

– Kylläs sen tiijät. Joka puljussa on niitä, jotka työn, sairauden tjm. syyn tähden käyvät silloin tällöin.

– Oikein. Iha hyvä kun käyvät silloin.

Mutta silloista puheenollen. Siellä se on Leijankorvessa valmiina se Hannelen 2/90 numerossa mainitsema Cap Bridge (=lakkisilta), työnimeltään "Paavonsilta", mutta vihkimis- ja avausseremonioiden jälkeen "Korvenpojan silta," -nimen saanut.

Mäkipään Olli kertoi meille suunnistusiltaa pitäessään täkäläisten kuntien suunnitteleman Turku – Yläne retkireitin kulkevan juuri tuon sillan kautta ja edeten siitä korpien kautta Vaskijärven luonnonpuiston Pitkospuille jne. Olivat kuulema suunnittelijat jo kulkeneet reittiä katsastaen, Olli mukanaan. Kyllä se siitä sitten.

– Syyskokouksessa saatiin johtokuntaan erovuoroisten tilalle taas uutta verta, kun ensikertalaiset Irma Rytkölä (= myös jäsenrekisterin hoito), Irma Spelman ja Jouko Heikkilä astuvat remmiin sekä Ari Linkolehto, jolla on johtokuntavuosia jo ennestään. Onnittelut!

Login perustamisesta (1978) lähtien jäsenrekisteriä ansiokkaasti hoitanut Pentti Laine alias Unna – Pentti pääsi vihdoin pyytämälleen vapaalle. Kiitos Unna-Pentti!

– Kummikerho Kolbman kanssa sujui ruskaviikko Susi-Talaksella antoisasti.

– Viime pykällyksessä Kuokten Haukilammella Olli-Pekka Karlin vihittiin susirääthyyn, ja tuoreeltaan hän veti kaamosvaelluksen Kiilopäältä joulukuun alussa. Tokkaan kuului 9 muuta urhoollista.

– Mainituissa susiaisissa valittiin kerhomme varapuh.joht. Tapani Paavola Tunturiladun johtokuntaan 1.1.-91 alkaen. Onnea!

– Haikeuttakin meille kuuluu menettäessämme Sadun Afrikkaan, Jaspis-Annen Ylläkselle ja Hannelen Poriin. Mutta näitä tehopakkauksia kannattaa odottaa takaisin joukkoomme.

– Joulujuhlat tunnelmoitiin jälleen "omassa korvessamme" Koerasaaren kämpällä.

– Ja alkaneen vuoden suuri haaste tulee olemaan Login II eräretkikurssi. (I oli marraskuussa v. 1980).

– Lopuksi itekulleki pirteää retkeilyvuotta ja juhlavaelluksia tulevan syksyn pykällykseen Susikyrössä.

Hemmo

Kokouskutsu

Tunturilatu ry:n kevätkokous pidetään 11.5.1991 klo 13.00 Helsingissä ent. TVK:n talo Töölöntullinkatu 8. Esillä yhdistyksen sääntöjen kevätkokoukselle määräämät asiat. Päätetään mahdollisesta Tunturiladun sääntöjen muuttamisesta.

Johtokunta

Eräretkeilyn perustietoja

Kirjanen **Eräretkeilyn perustietoja** saatiin valmiiksi. Syksyn susivihkiäisissä se esiteltiin läsnäolleille. Kirjanen on monistettu A 4 koossa. Se on koottu liimaselkäiseksi ja rei'itetty neljällä reiällä. Liimaselkäisenä sen ei ole tarkoituskaan käytössä kestää. Valmiin rei'ityksen vuoksi se on helppo laittaa kansiin.

Tässä muodossa julkaistuna voimme uusia ja lisätä sitä tarpeen mukaan. Näin saamme sen pysymään käyttökelpoisena muuttuvien asioiden kohdalla.

Julkaisussa on pyritty käymään läpi kaikki eräretkeilyyn liittyvät asiat. Sen tarkoitus on lisätä valmiuksia omakohtaiseen retkeilyyn ja varustautumiseen.

Kirjanen on tilattavissa ilmoituksessa mainitusta osoitteesta ja siihen voi tutustua Tunturiladun tilaisuuksissa.

Eräretkeilyn perustietoja julkaisun hinta lähetyskuluineen on 70,–.

Tilaukset osoitteella:
Oili Virtanen
Sauvonrinne 7 D 14
08500 Lohja as.
puh. koti 912–81177, työ 90–164 3374.

Maksu suoritetaan julkaisun mukana tulevalla tilisiirtolomakkeella. Kerhojen toivotaan tekevän tilauksensa yhteistilauksena.

Julkaisuun tutustuneet lukijat ovat tiedottaneet toteamistaan kirjoitus ym. virheistä.

Sivulla 4. rivillä 12 "-----ajan ilman muonaa ja varustäydennystä. Pitää olla muodossa ------- ajan ilman muona- ja varustäydennystä.

Julkaisun "toisesta painoksesta" puuttuu sivu 37 ja 85. Tämän painoksen julkaisut ovat pääosin toimitettu kerhojen kautta. Pyrimme toimittamaan kerhoille tilaamiensa julkaisujen määrän puuttuvaa sivua. Muiden pyydämme ottamaan yhteyttä Oili Virtaseen.

(Tietokonevirus on todellisuutta meidänkin maailmassamme!)

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO 4

2. SUUNNITTELU JA JOHTAMINEN
2.1. Eräretken suunnittelu 6
2.2. Eräretkan johtaminen 10

3. VAELTAMINEN
3.1. Vaeltamisen tekniikka 13
3.2. Retkisää 23
3.3. Tulenteko 27
3.4. Autio- ja varaustuvat 32
3.5. Eräretkeilykulttuuri 34
3.6. Turvallisuus ja hyvinvointi 35
3.7. Kehon hyvinvointi 38

4. SUUNNISTUS JA KARTANLUKU 40

5. RETKEILYVÄLINEET, -TARVIKKEET JA -RUUAT
5.1. Eräretken ruoka-aineista 48
5.2. Varusteluettelo kesä- ja talviretkelle 59
5.3. Retkeilijän vaatetus - fysiologiaa 62
5.4. Eräretkeilijän vaatetuksesta 67
5.5. Majoitteet ja majoittuminen 73
5.6. Makuupussit ja -alustat 81
5.7. Keittimet 84
5.8. Retkeilijän korjauspussi 89
5.9. Rinkka 91
5.10. Ahkio 94
5.11. Retkisukset 97

6. ENSIAPU JA PELASTUSPALVELU
6.1. Ensiapua retkeilijälle 101
6.2. Pelastuspalvelusta 112

7. OIKEUDET, VELVOLLISUUDET JA RAJOITUKSET
7.1. Rajat ja rajavyöhyke 118
7.2. Jokamiehen oikeudet 124
7.3. Luonnonsuojelusta 127
7.4. Kalastus 130

8. MUUTA RETKEILYSTÄ
8.1. Vaeltamaan Ruotsiin ja Norjaan 132
8.2. Vesistöretkeily 135
8.3. Retkikikkoja 138
8.4. Eräretkeilijän sanastoa 146
8.5. Kirjallisuusluettelo 151

Kutsu valokuva- ja piirustuskilpailuun 1991

Tunturilatu ry kutsuu kaikkia valokuvausta sekä piirustusta harrastavia jäseniään valokuva- ja piirustuskilpailuun 1991. Aiheena on retkeily.

Valokuvauskilpailussa on kolme sarjaa:

A) musta/valkoiset paperikuvat, minimikoko 18x24 cm, pohjustettuina
B) väripaperikuvat, minimikoko 18x24 cm, pohjustettuina
C) väridiat, koko 26x38 mm

Kuvat on jätettävä lokakuun15 päivään mennessä Tunturiladun johtokunnan jäsenille tai Suomen Ladun toimistoon. Samalta kuvaajalta saa olla korkeintaan 3 kuvaa kussakin sarjassa. Kuvan taakse sekä dian kehykseen merkitään kuvan nimi ja kuvaajan nimimerkki. Suljettuun kuoren laitetaan kuvaajan nimi osoitetietoineen ja kuoren päälle kyseinen nimimerkki.

Kuvat arvostelee asiantunteva raati ja parhaat kuvat kussakin sarjassa palkitaan. Tunturilatu pidättää oikeuden julkaista kilpailukuvat omissa julkaisuissaan. Sitä varten voidaan – kuvaajan suostumuksella – kilpailuun jätetyt paperikuvat vedostaa ja ottaa dioista dublikaatit Tunturiladun kuva-arkistoon. Varsinaiset kilpailukuvat palautetaan.

Valokuvakilpailun yhteydessä on päätetty järjestää myös piirustuskilpailu. Aiheena siinäkin on retkeily.

Piirustuskilpailussa on kaksi sarjaa:

A) vars. piirustukset tms.
B) maalaukset (vesi- tai öljyväri)

Kilpailussa noudatetaan soveltaen valokuvakilpailun sääntöjä.
Nyt retkitunnelmia ikuistamaan!

Johtokunta

Jäsensihteeri on vaihtunut

Kiitän jäsenistöämme yhteistyöstä jättäessäni jäsensihteerin tehtävät. Tunturiladun uusi jäsensihteeri on Eila Vilen, Forsbackantie 8, 01760 Vantaa pk. 90-897237.

Anja Pajunen

Toimitussihteeri vaihtuu

Jättäessäni Tunturilatu-lehden toimitussihteerin tehtävät kiitän kaikkia käsikirjoittajia ja lehtiaineiston toimittajia, joiden aktiivisen työn tuloksia olen saanut olla mukana kokoamassa yhteiseksi lehdeksemme. Tämän numeron jälkeen toimitussihteerinä toimii Antti Karlin, Kalevantie 15 A, 23500 Uusikaupunki p. 922-24040.

Uolevi Mättö

Susiaisten juhlavyön tarina

Toposen susiaisissa vuonna 1989 Susivaliokunnan puheenjohtaja toivoi arvokkaalle susien vihkileukulle vyötä. Vuotta myöhemmin Kiljavalla uusi vyö sitten juhlallisesti luovutettiin Tunturiladulla arvokkaisiin tilaisuuksiin käytettäväksi.

Toposessa ei kenelläkään ollut aavistustakaan minkälaisen vyön piti olla. Ei ainakaan pelkkä nahkavyö, – ajattelin. Kyllä siinä sai kalistella monenlaisia sarvikappaleita, viiloja ja sahoja ennenkuin se oli valmis.

Leukhua tehdessäni ajattelin, että leukhu tarvitsisi myös vyön, joten se oli jo sydäntäni lähellä ennen tuota tilausta. Moneen kertaan katselin kirjassa SAAMELAISTA KANSANTAIDETTA (Istvan Racz, sivu 115) olevaa kuvaa ja mietiskelin miten tuon saisi alulle helpoimmin.

Erään kerran palatessani selkosilta, poikkesin väärtille kylään. Näin siellä seinällä leveän vyön. Se oli 69 mm leveä. Kotiin tultuani hain vyönahkaa ja tähän vyöhön lappoja sahatessani oli tunne, että jotain puuttuu.

Kerran tutustuin T.I. Itkosenkirjaan SUOMEN LAPPALAISET VUOTEEN 1948. Yllätykseksenі kirjassa sanottiin, että arkivyö on 10 cm leveä! Turhaa työtä tehty taas! Mutta, – oppirahat tuli maksettua! Vaimolleni ehdotin, että mennään Helsinkiin museovirastoon tutkimaan asiaa perinpohjin.

Niin menimme, saimme tietoa kaikista vöistä, mutta juuri tarvittava vyö oli Orimattilassa Kansallismuseon arkistossa. Saamen vyö täytyi tilata Orimattilasta Kansallismuseoon ja se kesti viikon. Ja taas matkustettiin Helsinkiin, – sinne syrjäkyliin. Vyökin oli tullut. Oli se vaan mahtava ilmestys!

Niin se alkoi kova mittaaminen! Lappavyön pituudeksi sain 135 cm ja leveydeksi 10 cm. Vyössä oli kuusi lappaa, jotka olivat 10 cm:n pituisia ja yksi 7 cm:n pituinen. Kaikki lapat olivat eri levyisiä ja muotoisia. Vyössä oli lisäksi pronssinen solki ja keskellä, selän puolelle tuleva, messinkinen kupuniitti.

Valokuvatessani lappoja totesin, ettei kameran automaattitarkennus pelaa oikein. Otin kuvia kuitenkin ja kuvat jäivät pieniksi. Vähän hankalaa oli siitä pienestä kuvasta piirtää kuvioita oikeaan mittaansa lapalle.

Lappavyön nahan hankintakin oli hankalaa. Mikään liike ei myy nahkaa kuin kokonaisina vuotina. Nahkaliikkeessä sanoivat, etteivät myy noin pientä palasta lainkaan! Sitten soittelin rinkkaliikkeeseen. Johtaja sanoi, ettei heillä ole nahkaa. Tuttu kun oli johtaja, hän neuvoi toiseen nahkaliikkeeseen. Jos ei ne anna, niin sano että – MINÄ KÄSKIN!

Niin menin sitten tiedustelemaan, jotta saisko 135×10 senttisen siivun neljän millin paksuista nahkaa? Tottahan se kiellettiin!! Kerroin, että johtaja käski antamaan. Vaikeasti sitä vyönahkaa sitten käytiin leikkaamassa. Jo vain olin tyytyväinen kotia tullessani!

Joitakin sarvilappoja oli jo valmiina vyöhön. Keskivaiheilla olevaa lappaa kokeilin ja ihmettelin, miten se oli niin pitkä? Mittasin sitä moneen kertaan ja koittelin sovittaa. Aina vaan se oli pitempi! Sitten mittasin vyön leveyden. Sehän oli viisi milliä liian kapea! Tämän jälkhen kalisi hamphaat...

Nahkanvein takaisin, rahatkin kyllä sain, mutta uutta ei leikattu!

Samalla reissulla menin suutarinliikkeeseen ja tiedustelin suutarilta onko mitään mahdollisuutta saada kunnon vyönahkaa? Hän esitteli mihin kaikkeen nahkaa on käytetty, mm. painonnostovöihin. Sellaisesta sitten leikattiin Saamen vyön kokoinen siivu ja nyt vyönahkakin on oikeaa tavaraa.

Paljon oli kommelluksia ennenkuin homma lähti pyörimään.

Olin ajatellut, että rakentelen sarvesta sapluunan vyön reunaviitoitusta varten. Sen olisi tarvinnut olla sellainen, millä saa kaksoisviivoituksen. Kerroin asiasta suutarille, joka auliisti neuvoi, että vedä se vanhan ajan suunturilla!

Niin minä viilasin suunturin piikin luistavaksi, hioin sen hienoimmalla hiontapaperilla. Kokeilin piirtää puuhun ensin ja sitten nahkaan. Niin ne tulivat hienot kaksoisviivat vyönahkaan nopeasti!

Jonkin aikaa minua askarrutti miten saisin helposti pisteviivoituksen kaksoisviivojen väliin? Ei kulunut aikaakaan kun sain vanhan herättäjän käteeni. Se pärähti heti soimaan! Ja niin kauan se soi kun sitä hajoitin... Sisältä löytyi sopivan näköinen ratas jossa oli akselitkin mukana.

Tähän rattaaseen rakentelin puupalikasta varren ja tätä härveliä työntämällä homma kävi sitten helposti. Pisteviivaa tuli kaksoisviivan väliin passelisti.

Sarvilappojen valmistuksen aloitin vyön pyöreän pään solkilapasta. Solkea ei saa kuin etukaihtimesta. Kaihdin oli kamalan kiero. Täytyi suorittaa taidesahaus, että lapasta tuli suora, vyöhön sopiva. (Tätä kirjoittaessani tiedän miten saa kierostakin sarvesta suoran).

Pahvista tein sapluunan, jolla piirsin lapan muodon sarvikappaleeseen. Sahalla ja viilalla muotoilemalla tämä kolme milliä paksu lappa valmistui oikean malliseksi.

Ornamentiikan teko oli mielenkiintoisen hankalaa! Piirsin pienen osan kuviota ja annoin jonkin aikaa olla, – vaikka pari päivää. Näin virheet tuli esiin parhaiten. Puukon kärjellä kaiversin pientä uraa hitaasti..., hitaasti... Aikaa meni, kun pieniä kuvioita oli paljon. Kun kuvio oli valmis, pistettiin viivaan lepänkuoriväriä ja sitten kuivumaan. Lepänkuoriväri tehdään keittämällä kuoren kappaleita vähässä vedessä pari tuntia. Värjäys kun kuivui, niin siitä sitten uutta ornamenttia... Mieluisinta oli tehdä kuvioita silloin, kun siihen oli hyvä halu. Näin niistä syntyi kaunista ornamentiikkaa.

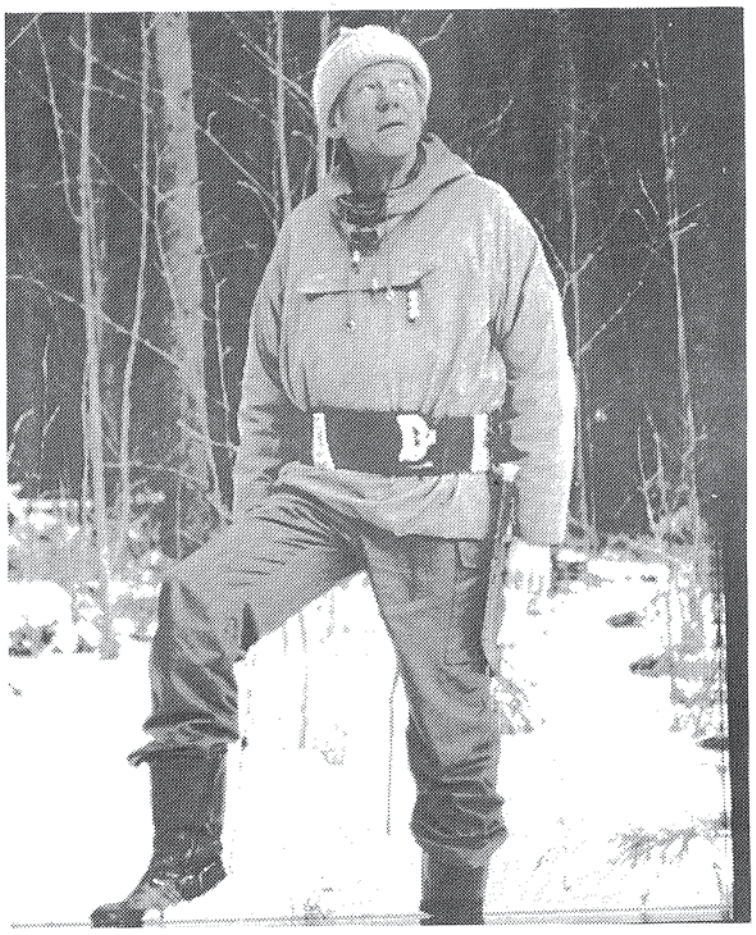
Sarvikappaleissa oli erilaisia kovuuksia ja puukon kärki joskus mureni, joten puukkoon piti aina välillä tahkota uusi nirkko.

Lapan päälle kukkakuvioita tehdessäni lipsahti puukko. Oikeaan peukaloon tuli sentin pituinen haava luuhun asti. Verta tuli paljon! Vauhdilla laitoin harson peukaloon ja -laastaria puukon terään niin paljon, että nirkko vain näkyi. Ja työ taas jatkui.

Vyön lapat sai verta ornamentteihin, joten siitä tuli voimallinen kantamana Jaurissa karkaistua vihkileukhua.

Kapea vyö on 35 cm pitkä ja 3 cm leveä. Sillä kiristetään vyö peskin päälle, jonka jälkeen leveän vyön pää kiinnitetään nahkanauhalla. Kapean vyön päässä onkin pienin ja somin lappa. Leveän vyön viisi lappaa ovat 3–5 milliä paksuja ja leveydet vaihtelevat 25–50 milliin. Lapat ovat kiinni neulotut kierretyllä pellavalangalla, samoin kuin alkuperäisessä vyössäkin.

Kapean vyön kiristyssolki on pronssia. Sen tein käsityönä, niinkuin muutkin osat. Saamelaiset ovat käyttäneet paljon pronssia koruissa sekä soljissa ja monet vyöllispyörätkin ovat useasti itse valettuja. Jos on valajana ollut väkevä noita, niin pronssikalut ovat olhet sen voimallisemmat...

Kuva: Riku Aaltonen
Minua on aina kiinnostanut rakennella Lapin tavaroita. Saamelainen kansantaide on kaunista ja kiinnostavaa. Susiaisten juhlavyö on historiallisesti arvokasta kansanperinnettä Tunturiladun susivihkiäisiin.

Soljen kiinnityslenkki ja kapean vyön pää ovat neulotut vanhojen perinteiden mukaisesti pikilangalla vastakkain pistoilla. Eivät nuo montaa tikkiä tarvinneet, vaan kyllä olivat ihan tarpeeksi hankalat neuloa.

Ruotsissa oltiin museokierroksella ja ruskavaelluksella. Minulla oli lappavyö mukana. Jokkmokin museossa kertoivat, että Torniojokilaaksossa ja Norjan Koutokeinossa tietävät lappavöistä enemmän. Torniojokilaaksosta olisikin yksi vyö löytynyt, mutta poromies oli lähtenyt sen kanssa kairoille.

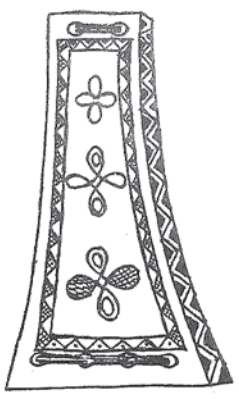
Koutokeinossa oli paljon lapinpukuista kansaa, mutta vöitä ei siellä nähty. Ruotsin ja Norjan museoissakin ei ole lappavöitä nähty eikä niistä kuultu. Siispä meidän Kansallismuseossa olevat kaksi vyötä ovat ainoat nähdyt sarvilappaiset vyöt.

Ylitornion kirjastossa on kolmiosainen Elgströmnin kirjoittama teos LAPPALAISET. Teoksella on suomenkielinen nimi, mutta ruotsinkielinen se kyllä on. Sivut 286–287 kertovat leveistä lappavöistä, kuvan perusteella ainakin 13 cm leveitä tai leveämpiä. Yksi kuudesta kuvatusta vyöstä on sarvilappainen. Muut ovat varustettu pyöreillä sarvilapoilla tai messinkilapoilla.

Monet museot tuli Ruotsissa ja Norjassa kouluttua, mutta Saamen lappavyöstä ei nähty mallia. Siispä Tunturisusien vihkimysleukhua kannetaan verellä värjätyssä lappavyössä, joka on Kansallismuseon arvokkaan vyön mahdollisimman tarkka jäljennös.

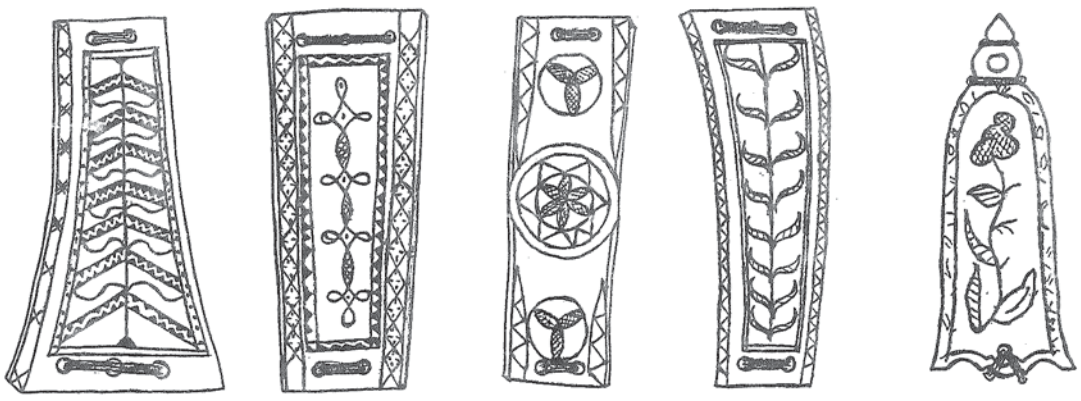
Näin päättyy sarvilappavyön joikhu...

J. Susi 100

Piirrokset: Toivo Haaavisto
Tunturiladun juhlavyön seitsemän sarvilappaa.

Akmeelin silmä

Olin kerran hikisellä vaellukselta kauimmaisessa korpiloukossa. Eksyin reissulla oikein aapamaailmaan..., Sompion erämaan kotaperille.

Väsynyt kun olin, yöasentoa laitellessani suhahteli niin kolosti. Sikeästi nukkuessani vasta sitten aikojen päästä hoksin, että Akmeelihan se siinä lentää suhauttelee... Vihdoin se rauhoittui asennolleni. Katseli minua, rankisessa kun nukuin. Aikojen päästä kysyi:

– Kuka rietas se sie olet?

Heti heräsin! Miehen se kerroin, että etelän korpitaiaajia mie se vain... Hiljaa oli rankisessa ja – vistotti niin...

Na, killa met pärjäsimme keskustelussa... Miehän se sitten rohkenin kertoa Akmeellille retkistäni selkosilla ja jopa lappavyön rakentelustakin.

Sitten yht'äkkiä pamahti! Kamala pöly vain leijui. Ja vanha kuihtunut, homeinen lovinoita lähti, että posahti!

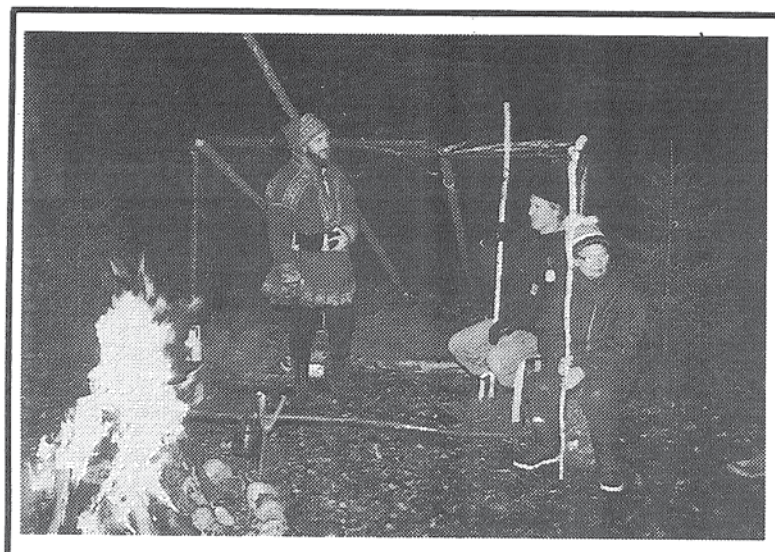
Väsynyt kun olin, mie jäin nukkumaan Akmeelin kummun tuntumaan. Sitten aamulla kun heräsin, aamuaskareita tehdessäni hoksasin, että mikä se tuo on kun kuultaakin ja on homeinen...? Otin sen maasta käteeni... Akmeelin silmähän se siinä! Heti hoksasin mihin sen sovitan. Lappavyön keskelle se tiethenkin kuuluu...!

Lapin selkosilla kaikkien susien täytyy talloa kuuliaisesti, että Akmeelin silmä saapi olla Tunturiladun lappavyössä! Ettei se vaan sula pois...

J. SUSI 100

Muistoja Susiaisista 1990

Kuvat: Irma Hulkkonen

Ikäsudet ovat sauvansa saaneet.

Sudenpennut noidan tentittävinä.

Talvipäivillä Mikkelissä käytiin epävirallista keskustelua Susiaisten pitotavasta ja -paikasta. Vanhempi väki oli esittänyt, että Susiaiset olisi pidettävä ravintolassa. Onko ravintola tuntureitten kulkijoiden oikea kokoontumispaikka? Voiko olonsa tuntea tutussakaan seurassa kotoisaksi? Monen mielestä ravintola olisi karsinut osanottajamäärää. Tässä vaiheessa muutamat kuoktelaiset tekivät vastaehdotuksen Susiaisten ottamiseksi Hyvinkäälle.

Ja lupa tuli.

Hyvin pienellä, mutta sitä toimivammalla joukolla aloitimme pikaiset järjestelyt. Pitopaikkakin vaihtui Hyvinkäästä Nurmijärveksi, kun Hyvinkään kaupunki antoi Toimintakeskus Haukilammen käyttöömme.

Otaksun kuulemani perusteella, että kaikki "vanhimmatkin" olivat tyytyväisiä paikkaan. Heillä se herätti muistoja entisistä joulujuhlista, joita vietettiin lähellä sijaitsevassa Kotorannassa. Tilaa riitti kokoukselle ja yöpymiselle sekä sisällä että ulkona.

Oli pitkään ollut sateista, syksyistä säätä. Kun Susiaisten aika tuli, ilmakin kirkastui. Taisi lämmittämättömissä ulkomökeissä olla pakkasöinä melkein kylmä, teltoissahan pakkanen vain lähensi nukkujia.

Tuuli navakasti. Veikko (72 v) tuli Hyvinkäältä asti polkupyörällään ja sai polkea alamäetkin. Melkoinen urakka! Aune oli jo pulassa yrittäessään sytytellä ulkotulia vihkiäispaikan polun varteen. "Kun hätä oli suurin, oli apu lähellä", tuumi Aune kiitollisena jälkeenpäin, kun jostakin Suomesta tulleet ystävälliset ihmiset antoivat apuaan. Vieläkin Aune muistelee heitä lämmöllä.

Sattuipa kovan tuulen takia pieni vahinkokin. Haukilammen keskelle sytytettiin juhlavalaistus. Yhtäkkiä ulkonaolijat näkivät tarkoitettua suuremman soihdun, joka ajelehti tuulen tuomana rantaa kohti ja vajosi lopulta pohjaan vähän ennen rantaa. Siellä lammen syvyyksissä on nyt pari kuparilautasta ja jätteet lautasta ja ulkotulista.

Vieraskirjan mukaan Haukilammella oli koolla yli 180 tunturilatulaista. Nurmijärven kunnanjohtaja, susi Toivo Seppälä ehti itsekin kiireiltään mukaan kertomaan hiukan kunnastamme (kirjoittajakin on nurmijärveläinen). Pajusen Anja kertoi tunteneensa suurta lämpöä vastaanottaessaan tätä Tunturiladun suurta perhettä. Hän kertoi tunteneensa kaikki muut paitsi Leenan Turusta, ja nyt on sitten Leenakin tuttu. Mutta missä ovat muut uudet ja nuoret jäsenet? Kyllä tämä "perhe" tuntuu niin kotoisalta, että mukaan voi ja uskaltaa tulla. Yritäpä vaikka! Lasten lukumäärä ilahdutti. Aivan ex tempore Aslak, Teemu ym. esittivät tanssin välillä ohjelmaakin. Lapsiin meidän toistemme seurassa viihtyvien vanhempien onkin kiinnitettävä lisääntyvää huomiota. Lapsille on järjestettävä omaa ohjelmaa. Meidän Maijamme huolehti täällä siitä hommasta, ja Maijaa kuulikin usein huudeltavan.

Pienestä sitä hauskuutta syntyy. Aunen jättiperunan painon arvaus sai valtavan suosion. 150 henkilöä yritti tarkkuuttaan. Vain kaksi onnistui täydellisesti. Yritys hyvä kaikilla. Koska Nurmijärvellä oltiin, noidalla oli mielessä Aleksisväärti ja hänen Kalvea Impensä. Oli vähällä Tunturisuden valakin unohtua, vai olikohan se tarkoituksella. Mene ja tiedä. Anteron avustuksella se kuitenkin uusilta susilta tuli, ja noitakin palasi sen hyväksymään.

Jo Susiaisissa keskustelimme siitä, miksi kaikki uudet Sudet eivät tule vihittäviksi. Ymmärrän kyllä monia syitä, mutta olisi kohteliasta ainakin ilmoittaa poisjäännistään. Meillä järjestäjillä oli jo "kylmä rinki takapuolen ympärillä", kun viimeiseen asti näytti siltä, ettei tule yhtään vihittävää. Mitenkäs sitten olisi vihkiäisiä pidetty, kun ylkä olisi puuttunut? Mutta nyt ei puuttunut!

Yön jälkeen valkeni aamu. Ja aamulla "maadutettiin". On mukavaa, kun porukassamme on monen eri alan asiantuntijoita, jotka eivät piilottele tietojaan ja taitojaan, vaan jakavat niitä muille. Tämä Sinikka Holopaisen pitämä maadutusaamujumppa jäi varmaan jokaiselle osallistujalle mieleen.

Toivottavasti teille osallistujille jäi jotakin muutakin kotiinvietävää kuin arpajaisvoitto. Sellaista, joka palautuu mieleen ja ehkä siellä säilyykin lämpimänä tunteena yhdessäolosta. Kiitos seurasta.

Tapaamisiin,
Anja Selenius Kuokte

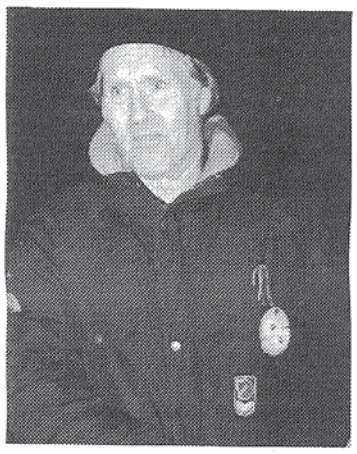

Aamulla "maadutettiin" Sinikan johdolla.

Susien kokous valitsi susivaliokunnan.

Ikäsudet 1990

Pauli Hakulinen, ikäsusi no 70

Pauli on liittynyt Tunturilatuun 1973. Hän on tehnyt eräretkiä Lappiin kaikkiaan 16 ja käyntejä lisäksi 15. Paitsi eräretkeilyä on Pauli harrastanut myös kullankaivuuta Lapissa. Tämä harrastus on vienyt hänet kaukomaiden kultakentillekin. Hän on tehnyt pitkät retket Kanadaan, Australiaan ja Alaskaan. Näistä matkoistaan hän on kertonut kiehtovasti Tunturilatu-lehdessä.

Tulisieluisena innostajana on hän ideoinut ja käytännössä toteuttanut retkiporukkansa kanssa tunturilatulaisten aikoinaan rakentamien turvekammien – Akukammi Paisturntureilla ja Morishvein kammi Pulmankijoen latvoilla – peruskorjauksen. Mielikuvitusrikkaana ja leikkimielisenä retkeilijänä on hän perustanut epävirallisen "Rastegaisan kävijöiden veljeskunnan".

Pauli on toiminut Tunturilatu-lehden toimituskunnassa sekä kuva-arkistomme hoitajana useita vuosia. Taiteilijan ottein hän on kuvittanut lehteämme ja laatinut erilaisia julisteita Tunturikerho Kavtsin käyttöön.

Ansioistaan tunturiretkeilijänä on hänet vihitty tunturisudeksi 1975 sekä myönnetty Suomen Ladun pronssinen ansioplaketti.

Anja Pere, ikäsusi no 71

Anja on aloittanut retkeilyn Lapissa jo yli kolmekymmentä vuotta sitten erilaisten tapahtumien, vaellusviikkojen, työmatkojen ja sukulaistapaamisten merkeissä. Mieleenpainuvimpina ovat olleet Susikyrössä ja Susi-Talaksella vietetyt viikot ohjaillessa omaa poikaa tunturiretkeilyn taitoihin. Ne muistot eivät varmasti katoa äidin mielestä.

Tunturilatuun Anja liittyi 1964 ja tunturisudeksi hänet vihittiin 1968. Tunturiladun johtokunnan jäsen ja Tunturilatu-lehden toimitussihteeri hän oli 1977–83. Tunturikerho Kavtsin toiminnassa Anja on ollut mukana aivan kerhon perustamisen suunnittelusta lähtien ja kerhotoimikunnassa 1976–81, joista viimeisen vuoden puheenjohtajana.

Harrastuksistaan Anjalla on kaikki luontoon liittyvä toiminta sydäntä lähinnä. Kotiseudun ja perheen historiaan kiinnostuneena on sukututkimus muodostunut hänelle mieluisaksi harrastukseksi. Hänen laaja-alaisuuttaan osoittaa se, että myös sotilaskotityö on ottanut viime aikoina osansa hänen vapaa-ajastaan.

Anjan toiminta Tunturiladun hyväksi on ollut erittäin aktiivista. Monet ovat ne talkoot, susi-, ruska- ja hiihtoviikot, joissa hän on ollut mukana lämminsydämisenä, periaatteistaan tinkimättömänä, suorapuheisena ja innokkaana osallistujana ja vaikuttajana. Paljon on Anja noilla retkillä kanssaihmisiään Lapin taikaan johdattanut ollen itsekin sanan parhaimmassa merkityksessä Lapinhullu. Työmatkatkin kiertyivät yhteen aikaan kummallisesti napapiirin yläpuolelle.

Eräretkiä ja vaelluksia on hänelle kertynyt viitisentoista, pisimmän hiihtovaelluksen ulottuessa Nuorgamista Vuotsoon. Lapinkäyntejään hän ei ole edes laskenut.

Ansioistaan Anjalle on myönnetty Suomen Ladun pronssinen ansioplaketti 1981 ja hopeinen ansiomitali 1986.

Tunturisudet 1990

N:o	N i m i	Er	Kä	Hu
1550	Holtari, Eila, Imatra	18	13	22
1551	Karlin, Olli-Pekka, Lieto	5	9	23
1552	Kivimäki, Eerikki, Rauma	9	4	17
1553	Koli, Irja, Tammela	5	10	30
1554	Leppälä, Airi (Piio), Hyrylä	11	16	14
1555	Nurmi, Tuomo, Rauma	3	12	13
1556	Pasanen, Anja, Joensuu	7	11	21
1557	Rautjärvi, Raimo, Nurmes	4	3	11

Er = eräretket
Kä = muut käynnit
Hu = huiput

TUNTURIUUTISET

Tällä palstalla julkaistaan pieniä uutisia joista ei ole yleisesti tiedotettu, mutta jotka ovat tunturiretkeilijöille tärkeitä. Tiedot autiotuvista, silloista, reiteistä ja muista rakennelmista sekä säännöistä ja rajoituksista, yleensäkin kaikki muutokset Lapin retkeilyalueilla, voidaan tuoda tunturilatulaisten tietoisuuteen tässä. Harkitusti voidaan myös huhujakin julkaista. Silloin niille saadaan joko vahvistus tai ne voidaan osoittaa perättömiksi.

Ilmoittakaa Lapin retkeilyalueiden asioista palstan toimittajalle: Matti Rekola os. Rintamäenkatu 29 G 14 33820 Tampere. Puh. 931–652563

Moottorikelkkailu villiintynyt Lapissa

Lapin Kansassa 6.11.90 oli mielenkiintoinen artikkeli moottorikelkkailusta ja sen villiintymisestä. Seuraavassa artikkelin pääasiat:

Vuoden 1990 viiden ensimmäisen kuukauden aikana sattui enemmän loukkaantumisia moottorikelkkailussa kuin tieliikenteessä.

"Sen verran villiä touhua moottorikelkkailu meillä vielä on, että joitakin rajoituksia se kaipaa. Uusi laki toivottavasti parantaa valvontamahdollisuuksia", todetaan Liikenneturvasta.

Moottorikelkkailijoille sattuneiden onnettomuuksien määrä on kasvanut ripeämmin kuin kelkkojen määrä. Onnettomuustilastoissa huvikelkkailun osuus on huimasti muuta kelkkailua suurempi. Poromiesten kelkkailutapaturmat ovat vähentyneet.

Viiden kelkkailukuukauden aikana sattui Lapin läänissä vammautumisia 229 kpl ja samaan aikaan tieliikenteessä loukkaantui 198 henkilöä. Suhde on hämmästyttävä, koska muussa liikenteessä kulkee ajoneuvoja monin verroin enemmän kuin kelkkailussa.

Inarin – Utsjoen alueella on 80-luvulla tehty tapaturmatutkimusta ja sen perusteella on todettu, että onnettomuuksien määrä on kaksinkertaistunut kuudessa vuodessa.

★

Nanoq-museo Pietarsaaressa

Tunturiretkeilijöitä kiinnostanee arktiset alueet ja niiden alkuperäiskansat. Pietarsaaren Fäbodan kylään on valmistunut Nanoq-museo. Tämän maassamme ainutlaatuisen arktisen museon ovet avattiin kesäkuun alussa 1990.

Hankkeen puuhamiehenä on ollut tunnettu napamaiden vaeltaja Pentti Kronqvist. Museon rakentamiseen ja kokoelmien kartuttamiseen ovat osallistuneet monet Arktisen klubin jäsenet, napamaiden tutkijat ja muut museot.

Nanoq-museon kesätapahtumia ovat mm.

- pysyvä polaarieskimonäyttely
- pysyvä näyttely napa-alueille tehdyistä tutkimusmatkoista
- muista alan museoista lainattuja näyttelyjä
- esitelmiä arktisille alueille tehdyistä retkistä
- mahdollisuus perehtyä arktiseen kirjallisuuteen (yli 600 teosta)
- taide- ja valokuvanäyttelyjä
- kurssitoimintaa

Museon 64-sivuisessa julkaisussa "NANOQ 1990" on kiinnostavia artikkeleita Grönlannista, Huippuvuorilta, Jääkarhuista, tutkimusmatkoista ym.

★

Tietoja UK-puistosta

UK-puiston kävijämääristä on valmistumassa tarkat tilastot. Puhelinkeskustelu puistonhoitajan kanssa toi esille kiinnostavia, tosin epävirallisia tietoja sekä arvioita vuodelta 1989.

Puiston alueella liikkuu vähintään yhden päivän 120 000–130 000 henkeä vuodessa. Suurin osa tietenkin majoituskeskusten lähimaastossa.

Luulammella, missä on kahvilarakennus, käy parhaimpana kevätpäivänä noin 2 000 henkeä.

Varaustuvissa on yöpynyt noin 3 000 henkeä vuodessa.

Kaikkiin puiston varaus- ja autiotupiin, joita on 40, mahtuu yht'aikaa yöpymään noin 600 henkeä.

Polttopuuta kuluu vuodessa 1 500 pinokuutiometriä.

Kämppiä remontoidaan kahden kämpän vuosivauhtia. Tammakkolammen (Kopsuslampi) vanha kämppä on kunnostettavien listalla, mutta koska kämppä on museoviraston valvonnassa, vaatii töiden aloittaminen pitkällisen paperisodan.

Seuraavat kämppätiedot ovat *"Pohjoiset suojelualueet"* -lehdestä.

Luirojärven sauna valmistui kesällä 1990 uuteen paikkaan, kovemmalle maalle ja kauemmaksi rannasta.

Siulanruoktun autiotuvalla on tehty täysremontti. Tuvasta poistettiin yläritsi, joten siellä voi yöpyä kerralla noin kuusi henkeä.

Tahvontuvan nokeentunut sauna on saanut uuden paneloinnin sisäseiniinsä.

Kopsusjärvelle on rakennettu kota kahvistelua ja päiväretkeilyä varten.

Jyrkkävaaran varaus- ja autiotuvan peruskorjaus alkaa talvella.

★

Koierijärven kämppä

Kaunispäästä noin 10 km luoteeseen, Koierijärven rannalla sijainnut autiotupa on purettu. Se on siirretty Koierijärven pohjoisrannalle METLA:n uuden kämpän viereen ja muutettu saunaksi. Kämppä on lukittu, mutta sauna oli lukitsematon kesällä 1990.

★

Pöyrisjärvellä uusi kämppä

Pöyrisjärvelle, Naappajärven länsirannalle on Metsähallitus rakentanut uuden kämpän. Kämppä on lukossa ja eikä sitä vuokrata retkeilijöille.

★

Lappalaisten kesätuvat

Pöyrisjärven lappalaisten kesätuvat ovat lukittuja. Eteläisimmässä tuvassa on seinässä puhelin ja lukitsematon tilava eteinen on tilapäiseksi tuulensuojaksi sopiva.

★

Tsuugisautsin kämppä

Tsuugisautsin kämppä Enontekiön Maanselällä lähellä Norjan rajaa ei ole enää Metsähallituksen omistuksessa, vaan paliskunnan. Kämppä on kuitenkin avoin. Polttopuu- ja jätehuoltoa ei ole.

★

Heikkilän autiotupa

Heikkilän autiotupa eli kruununtupa Lemmenjoen kansallispuiston pohjoispuolella on kunnostettu. Tupaan on laitettu uudet lattiat ja laverit.

★

Norjan rajan ylittäminen

Tunturiladun Eräretkeilytoimikunnan toimittamasta ERÄRETKEILYN PERUSTIEDOT kansiosta löytyy tarkat ohjeet menettelytavoista haluttaessa ylittää Norjan raja muualla kuin virallisilla rajanylityspaikoilla.

Rajanylityslupaa on anottava myös Norjasta, siitä poliisipiiristä minkä alueella rajanylitys tapahtuu. Em. kansiosta löytyy Pohjois-Norjan poliisipiirien rajat ja piirien toimistojen osoitteet. Vaeltajaryhmä voi hakea luvan yhteisellä anomuksella, missä on oltava kaikkien nimet, henkilötunnukset ja kansalaisuus. Seuraavana on eräs norjaksi käännetyn lupa-anomuksen kaava, jossa nimet ja päivämäärät *(kursivoitu)* voidaan muuttaa tarkoitusta vastaaviksi.

Politimesterembete i VEst-Finnmark
9601 HAMMERFEST
NORGE

Jeg skal vandre fra *Enontekiö* til *Koutokeino* i tidsrommet *1.4.–14.4.1991*. Søker herved tillatelse å krysse riksgrenset fra Norge til Finland mellom *Tierbmesvarri* og *Javrrestuoddarak*. Dette skal skje mellom *3.4.* og *6.4.* avhengig av væreførholdene og føre.

Anojan nimi
Henkilötunnus
Finsk statsborger

Jokamiehen oikeuksista

1.1.1991 tuli voimaan rikoslain muutos, jonka 28 luku käsittelee mm. varkaus-rikoksia. Luvun 14 §:ssä mainitaan jokamiehen oikeuksista seuraavaa:

Tämän luvun säännökset eivät koske maassa olevien kuivien risujen, maahan pudonneiden käpyjen tai pähkinöiden taikka luonnonvaraisten marjojen, sienten, kukkien tai, jäkälää ja sammalta lukuunottamatta, muiden sellaisten luonnontuotteiden kerääämistä toisen maalta.

Entisessä haaskauspykälässä oli tyhjentävä luettelo siitä, mitä ei saa tehdä, eikä hallituksen esityksen mukaan tämän uudenkaan säännöksen tarkoitus ole muuttaa jokamiehen oikeuksen laajuutta, vaan se nykyaikaistaisi ja lyhentäisi lakitekstiä.

Em. lain kohta sulkee jokamiehen oikeuksiin kuuluvan käyttäytymisen toisen maalla rangaistavuuden ulkopuolelle.

Pykälässä on mainittu vain tärkeimmät niistä luonnontuotteista, joiden kerääminen on sallittua. Luettelo ei siis ole tyhjentävä ja se on ilmaistu sanamuodolla "tai muiden sellaisten luonnontuotteiden kerääämistä toisen maalla".

Esimerkkinä hallituksen esityksessä mainitaan villit yrtit ja maustekasvit.

Hakkuujätteiden kerääminen, samoinkuin tuulen kaatamassa tuoreessa rungossa kiinni olevien oksien ottaminen on edelleenkin kiellettyä.

Eräillä alueilla Lapin läänissä voidaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä kieltää muilta kuin paikalliselta väestöltä marjojen tai muiden niihin verrattavien luonnontuotteiden kerääminen. Kielto perustuu luonnonvaraisten tuotteiden kerääämisen rajoittamisesta eräissä tapauksissa annettuun lakiin, jossa on oma rangaistussäännös.

Muissa laeissa olevista jokamiehen oikeuksia rajoittavista säännöksistä on syytä mainita luonnonsuojelulaki ja sen nojalla annettu asetus, jossa on mainittu mm. rauhoitettujen kasvien luettelo, rikoslain 24 luvussa mainittu kotirauhan rikkominen ja 28 luvussa mainittu hallinnon loukkaus, millä tässä yhteydessä tarkoitetaan toistuvaa luvatonta toisen pihamaan käyttämistä kulkutienä.

Kyösti Lamminjoki

Lapin karttojen karttanimistöä korjataan

Njamah(-Javri) – Njamakka – Naimakka – Nammakka.

Siinäpä nimisarja, joka löytyy eri kartoista juuri tuohon muotoon kirjoitettuna. Järvi on Käsivarressa, Kivijärveltä koilliseen suuntautuvassa vuobmessa. Tämä – niinkuin yleensä nimistö – on karttojen yleisen parantumisen ja kehittymisen myötä huonontunut koko ajan. Esimerkkinä kehitys sanahirvióksi, joka on uusimmassa Käsivarren ulkoilukartassa.

Alkuperäinen saamenkielinen nimi tarkoitti aina jotakin – maaston muotoa tai jotakin sen erityispiirrettä, sijaintia tms, joka on helpottanut väestön liikkumista ja paikantamista tunturissa. Saadessaan "suomenkielisen" asun se ei yleensä tarkoita yhtään mitään. Toisaalta Lemmenjoki – Leämmijohka tarkoittavat aivan eri asiaa, mutta onhan se lempikin lämmintä.

Tunturilatu ry teki erään jäsenensä aloitteen pohjalta esityksen maanmittaushallitukselle Lapin karttojen nimistön uusimisesta alkuperäiseksi – saamenkieliseksi. Esim. Norjan ja Ruotsin kartoissa on nimistö säilytetty melko pitkälle alkuperäiskielisenä. Tarjouduimme myös tukemaan hanketta järjestämällä tarvittaessa nimienkeruukampanjan. Tässä tarjoutuisi tunturilatulaisille oivallinen tilaisuus tutustua vanhoihin saamelaisiin. Vanhimmat vielä varmaankin muistavat ja hallitsevat pian unohduksiin jäävän nimistön. Asialla on jo kiire.

Maanmittaushallitus vastasi aloitteeseemme ja kiitti osoittamastamme mielenkiinnosta karttanimistöä kohtaan. Vastauksessa kerrottiin Topograafikunnan ja maanmittaushallituksen uusivan nimistökyselyn, koska Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen saamenkielinen lautakunta on esittänyt, että alkuperältään saamenkieliset nimet olisi kirjoitettava pohjoissaamen uutta ortografiaa noudattaen. Karttoihin merkittäisiin edelleen toiseksi myös nimen suomenkielinen muoto. Uusiminen tehdään sitä mukaa, kun pohjakarttojen nimistö on saatu ajantasalle. Suunnitelmien mukaan saamelaisalueiden karttojen ajantasaistus ja nimistön uusiminen tapahtuu vuoteen 2000 mennessä. Saamenkielisen nimistön tarkastaa nykyisin tutkija Samuli Aikio Utsjoelta.

Maanmittaushallitus on saattanut Karttakeskuksen tietoon toivomuksemme merkitä karttoihin rakentamamme Ivalojoen riippusilta Ykin Silta-nimisenä sekä että vanhemmissa kartoissa oleva nimi Susipesä ja viimeisimmässä oleva nimi Susitalas merkittäisiin muotoon Susi—Talas. Nämä toiveemme toteutunevat lähitulevaisuudessa, koska kartastoa uusitaan viiden vuoden välein.

Lopuksi maanmittaushallituksen kartografisen osaston osastopäällikkö ilmoitti, että he ottavat mielihyvin vastaan kaiken asiantuntija-, nimikeräys- ja muun avun, mitä me tunturilatulaiset voimme antaa. Erikoisesti he toivovat meidän käynnistävän vanhojen saamelaisnimien keräyksen lähitulevaisuudessa.

Stuorra-Ykä

Vaellusharrastus: Tavoitteellisuus ja jatkuvuus

– Neuvostoliiton vaelluksen mestariurheilijajärjestelmä

Tunturiharrastus syntyi aivan 1800-luvun alussa, näyttämönä Norja ja lavalla englantilaiset. Sittemmin tunturiharrastusta on toteutettu neljän pohjoismaan ja Neuvostoliiton Kuolan niemimaan alueilla, kaikilla, joissa karttanimistössä esiintyy sana tunturi islanniksi, norjaksi, ruotsiksi, suomeksi ja saameksi. Tuntureita lähes tai aivan muistuttavia maastomuotoja on muuallakin, mutta näillä puhutaan vuoristoharrastuksesta. Maantieteellisenä nimenä tunturi ei ole täsmällinen, jolloin raja näiden harrastusten välillä on liukuva.

Tunturijärjestöjä on kaikissa 5 pohjoismaassa ja samaa tekeviä matkakerhoja, alppikerhoja, urheiluseuroja jne. Neuvostoliitossa. Kaikissa kuudessa on suhtauduttu harrastuksen tavoitteellisuus- ja jatkuvuusulottuvuuteen koko lailla eri tavoin. Aloitetaanhan monissa tunturikerhoissa toimintavuosi monien toimintavuosienkin jälkeen yhä perusteista, kun toisaalla tunturiharrastusta voidaan opiskella ympärivuotisesti opinahjoissa. Yksi vastauksista on Neuvostoliiton vaelluksen mestariurheilijajärjestelmä, jossa on saavutettavissa 5 arvoastetta ja lopuksi korkein N-liiton vaelluksen mestariksi sijoittuminen. Käytäntöä esitellään pääosiltaan ilmeisesti 1. kerran länsimaissa. Kokonaisuus vaatisi lehden lähes kaiken tilan, siinä määrin pitkä ja monimutkainen sääntöineen se on länsimaisin silmin.

Itäinen valtiollinen tuki on urheilun ja kansanurheilun lisäksi ulottunut aina eri tavoin toteutettaviin vaelluksiin asti. Käytännön tueksi ja kasvavalta vaikeudeltaan seurattavaksi luotu järjestelmä tähtää erityisesti osaavan vaellusjohtaja-aineksen karttumiseen. Samoin siinä korostetaan vaeltamisen urheilullisuutta. Kaiken perustana on vaellusten ryhmittäminen pituuden, vaikeuden ja keston mukaan I–VI raskausluokkaan. Nämä ovat seuraavat:

Taulukko 1

Kun laji on kerran valittu, siihen ei voi enää yhdistää toista lajia. Kannattaa myös muistaa sikäläisten vaellusalueiden useimmiten tavaton syrjäisyys, laajuus ja raskaus. Edelleen vaellusalueetkin on jaettu raskausluokkiin siten, että kullakin voi kerätä vain tietyt vaellusten maksimaaliset raskausluokat. Koska seuraava taulukko kertoo tämän lisäksi sen, mitkä ovat sikäläisten vaeltajien kulkemat jättiläiskairat ja niiden suhteellinen vaikeus keskenään, kirjoitettakoon se kokonaisuudessaan esille:

Taulukko 2

Vaellusten etenemistä valvotaan määräpaikkakunnilta lähetettävillä sähkeillä. Samoin määräsolissa on kivipyykkejä, joihin jätetään viesti myöhempien ryhmien tuotavaksi takaisin. Vaellusryhmissä on selkeä työnjako, löytyy tulimestari, korjausmestari jne. Lisämuuttujana on vaellusryhmän koostumus: Myös riittävät vähimmäisitä, lukumäärä sekä johtajan ja jäsenten riittävät aiemmin suoritetut raskausluokat on täytettävä. Sukupuoli ja nuoriso huomioidaan erikseen. Jätämme kuitenkin nämä taulukot. Kuten huomataan, järjestelmä on monimutkainen.

Erityinen reittikelpoisuuskomissio seuraa vaellusten toteutumista etukäteen, matkan aikana ja jälkikäteen tehtävillä ilmoituksilla ja perusteellisilla valokuvallisilla vaellusselonteoilla. Vaatimuksia vuosien mittaan täyttäen voi edetä neliportaisella III, II ja I:n luokan urheilija- sekä mestarikandidaattiasteikolla. Edessä on lopullinen ja korkein koitos, joka tasavaltojen mestaruuskilpailujen voittaminen tai koko Neuvostoliiton mestaruuskilpailuissa sijoittuminen 3 parhaimman joukkoon saavuttaakseen viidennen portaan, Neuvostoliiton vaelluksen mestariurheilijan arvon! Mutta täällä eivät kilpaile ihmiset, kuten erävaelluksen suomalaisissa mestaruuskilpailuissa tai norjalaisissa maailmanmestaruuskilpailuissa, vaan – aiemmin mainitut vaellusselonteot. Kontrolli on aukoton, raati korkeinta tasoa ja nähdyt vaellusraportit tuovat ulkoasultaankin äkkiseltään mieleen omat yliopistolliset pro gradu-kokeet huolellisuudeltaan, perusteellisuudeltaan, taulukoineen jne., kuten UMPTEK 90-ryhmä on voinut todeta. Käytäntö voi johtaa siihen, että jonkun viimeisen portaan saavuttaminen siirtyy vuosia tai hän ei siinä milloinkaan onnistu. Lopuksi vielä neliportaisuuden täyttyminen ennen mestaruuskilpailuja taulukon muodossa, mitä on luettava alhaalta vasemmalta ylös oikealle:

Taulukko 3

Hyvistä puolista, päätehtävänsä täyttämisestä, huolimatta järjestelmää voidaan arvioida monimutkaisuuden lisäksi kysymällä, missä määrin se täyttää vaellusharrastuksenkin 4 ulottuvuutta? Yleiseen ja yksipuoliseen tapaan se painottaa määrää. Monipuolisuutta eli laatua se rajoittaa sulkemalla muut liikkumistavat pois valinnan jälkeen ja erottamalla vuodenajoista toisen. Ihanteellinen järjestelmä antaisi myös liikkumatilaa tunturi- ja vuoristoharrastuksen kymmenille alalajeille. Tason se näyttäisi täyttävän ainakin näennäisesti. Lukumääräpohjainen järjestelmä ei kuitenkaan voi kertoa osallistujiensa todellista selviytymiskykyä tunturi- ja vuoristoharrastuksen ratkaisevilla alueilla liikkumiskyvyssä mukaanlukien kiipeily, tulenteossa ja yöpymisessä kaikissa olosuhteissa kaikkina vuoden- ja vuorokaudenaikoina. Yleinen toteuttamistapa voidaan kokea tarpeettoman vakavahenkiseksi ja työteliääksi.

Kaiken kaikkiaan ajattelee kunnioituksella näitä vaelluksia, joita tehdään suurin ryhmin pitkien liikenneyhteyksien takana olevilla autionlaajoilla alueilla, joilla ollaan usein äkillisten säänmuutosten uhan alla korkeuksissa ja joilta pakon tullessa yhteydenotto vie päiviä. Itäisillä harrastustovereillamme on järjestelmänsä, läntisillä mahdollisuus mm. tunturiharrastuksen ympärivuotiseen opiskeluun kansankorkeakouluissa ja ympärillä korkeata tasoa oleva toteutus. Entä omilla kotikairoilla, jääkö perusteista tavoitteisuutta ja jatkuvuutta elävään vaiheeseen siirtyneille harrastajille omien polkujen kulkeminen ja erilaisuuden perustalle rakentaminen?

Matti Isotalo

Taulukko 1

Vaellusten jäsenet ja johtajat	I	II	III	IV	V	VI
Vaelluksen kesto päivissä, väh.	6	8	10	13	16	20
Vaelluksen pituus kilometreissä, vähintään						
Jalkavaellukset	130	160	190	220	250	300
Hiihtovaellukset	130	160	200	250	300	300
Vuoristovaellukset	100	120	140	150	160	160
Vesivaellukset, airoin	150	175	200	225	250	250
Pyörävaellukset	250	400	600	800	1100	–
Moottoripyörävaellukset	1000	1500	2000	2500	3000	—
Autovaellukset	1500	2000	2500	3000	3500	–
Luolavaellukset, luolien luku	5	4–5	1–2	1–2	1	–

Taulukko 2

Rajooni eli piiri	jalka	suksi	vuoristo	vesi
Kuolan niemimaa	III	V		IV
Arkangelin oblasti eli alue, Komin ASNT	III	IV		IV
Karjalan, Leningradin ja Vologdan obl.	III	III		III
N-liiton Euroopan tasangon keskiosa	II	II		II
N-liiton Euroopan tasangon eteläosa	I	I		II
Karpaatit	II	III		III
Länsi-Kaukasus	IV		V	III, VI
Keski-Kaukasus	II		VI	VI
Itä-Kaukasus	V		V	VI
Taka-Kaukaasia	IV	V	III	III, IV, V
Napa-Ural	IV	VI		IV
Lähi-Napa-Ural	V	VI		IV
Pohjois-Ural	III	VI		III
Keski- ja Etelä-Ural	III	III		II
Länsi-Siperia	III	IV		III
Keski-Aasia ja Kazakstanin tasanko	IV			II
Pamir-Alai, Pamir	II		VI	VI
Länsi-Tadžikistan	IV		IV	VI
Pohjois-Tadžikistan	II		V	VI
Keski-Tadžikistan	II		VI	VI
Altai	V	VI	VI	VI
Džungaaria	II		IV	VI
Kuznetskin Alatau	IV	V		IV
Länsi-Sajaanit, Länsi-Tuva	V	VI		V
Itä-Sajaanit	V	VI		VI
Taimys ja Putoraanan ylätasanko	VI	VI		V
Krasnojarskin piiri, muut alueet	V	V		V
Lähi-Baikal, Taka-Baikal, Kodar	V	VI		VI
Habarovskin piiri, Primorje	V	V		V
Kamtšatka	VI	VI		IV
Sahalin, Kurillien saaret	V			
Jakuutia, Magadanin obl., Tsuktšien niemimaa	VI	VI		V

Taulukko 3

Arvoasteet	Vaellusten raskausasteet									
	I		II		III		IV		V	
	jäs.	joht.	jäs.	joht.	jäs.	joht.	jäs.	joht.	jäs.	joht.
Mestarikandidaatti										
miehet							1		1	
naiset					1		1			
I luokka										
miehet			1	1	1	1				
naiset			1	1		1				
miehet ja naiset										
II luokka		1	1							
III luokka	1									
Nuoret, pojat ja tytöt										
I luokka				1						
II luokka			1							
III luokka	1									

Laki erämaa-alueista

Eduskunta hyväksyi viime vuoden lopulla erämaalain voimaan pitkällisten käsittelykuvioiden jälkeen. Erämaakomitean esitys kuohutti tunteita monella taholla, vaikka esitys olikin kaikki osapuolet huomioiva kompromissi.

On totta, että luonnonsuojelulain nojalla tai muilla toimenpiteillä on rauhoitettu Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kuntien alueilla suhteettoman paljon pinta-alasta. Helposti kuitenkin unohdetaan, että valtaosa nyt rauhoitetuista alueista on pelkkää tundraa tai korkeintaan tunturikoivikkoa kasvavaa seutua, joilla luontaiselinkeinojen harjoittajat voivat edelleenkin elinkeinoaan harjoittaa. Vai olisikohan niin, että maalikylissä asuva valtaväestö ei katsokaan suopeasti luontaiselinkeinojen harjoittamisen mahdollisuuksien parantumista. Joka tapauksessa – teiden teko ja muu rakentaminen erämaa-alueille on uuden lain mukana kiellettyä. Eräretkeilyn kannalta on hyvää myös se, että varsinaisesta metsämaastakin jää erämaa-alueilla huomattava osa luonnontilaisiksi, joita ei siis käsitellä lainkaan. Eräretkeilyn kannalta olisi tietysti ollut parempi, jos kaikki metsämaa kyseisillä alueilla olisi jäänyt luonnontilaiseksi ja että itse alueet olisi voitu rajata paljon suuremmiksi. Joitakin selviä epäkohtia esityksen pohjalta tehtyyn lakiin kuitenkin jäi. Toivoa sopii, että lain hyväksymisen yhteydessä perustettu Metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalue (Enontekiö, Inari ja Utsjoki) ja sen organisaatioon kuuluva luonnon moninaiskäytön toimisto ottavat metsänkäyttösuunnitelmia tehdessään myös eräretkeilyn tarpeet riittävästi huomioon.

Tunturilatulaisten kannalta erämaa-aluelain hyväksymisessä on hienoa myös se, että Susi-Talas jäi Tsarmitunturin erämaa-alueen sisään. Vaikka metsähakkuut ulottuvatkin Talasvaaran etelärinteelle ja vaikka metsäautotie työntyykin peloittavasti Talasjärven takaa tunturia kohti, jäävät kuitenkin meitä ympäröivät metsät luonnontilaisiksi – samoinkuin koko 150 km^2:n Tsarmitunturien alue.

Erämaa-alueen raja ulottuu myös Susi-Kiisan lähettyville, eikä Susikyröstäkään ole kuin rapea päivätaival Puljutunturin erämaa-alueen rajalle. Nämä alueet tullaan merkitsemään kullakin kämpällä kämppäkirjassa olevaan karttaan.

Lakisäteiset erämaa-alueet on saatu – myös retkeilykäyttöön. Meidän eräretkeilijöiden on omalta osaltamme pidettävä huoli siitä, että Lapin erämaa-alueet säilyvät roskaantumattomina, aitoja elämyksiä tuottavina myöskin meidän jälkeemme tuleville retkeilijäpolville.

Sturra-Ykä

Tuntematon hauta erämaassa

Olin heinäkuun jälkipuoliskolla 1986 opastamassa 14 hengen saksalaisryhmää läpi Suomen, Helsingistä Itä-Suomeen, sieltä Järvi-Suomen tietä Keurusseudulle, edelleen Lappiin patikoimaan Pallakselta Hettaan ja vielä yhä pohjoisemmaksi tavoitteena Nordkapp. He olivat entisiä partiojohtajia perheineen, osittain toista kertaa Suomessa, lapsuudentovereita ja aikuistuttuaan eri puolille maataan hajaantuneita, jotka kerran vuodessa kokoontuivat yhteiselle retkelle muistelemaan menneitä. Olin ollut kaksi kertaa heidän vieraanaan, 1982 Itävallassa ja 1985 Sveitsissä.

En tuolloin polvivammaisena osallistunut patikkaan, vaan aioin viettää tuon ajan Susikyrön kämpässä Vuontisjärvellä. Kun astuin kämpän ovesta sisään, siellä istui yksinäinen mies, laukaalaisten ja monen muunkin hyvin tuntema Voitto Penttinen, alias Vote, Peurungan kavereitani kuntoutusviikoiltani. Vote on aikoinaan asunut parisen vuotta näillä main ja tunsi paikat tavallista paremmin.

Aamuseltaan Vote kävi tervehtimässä ryhmääni Nammalankurun kämpällä, jossa ryhmä oli yöpynyt. Tuliaisina hän toi sieltä kaksi tanskalaistyttöä, Gitten ja Kirstenin, geologian ylioppilaita Århusin yliopistosta, jotka olivat liftimatkalla Suomessa ja patikoineet mm. kämpälle. Heidän tavoitteenaan oli Kilpisjärvi ja Norja. Tarjosimme heille Vuontisjärven maastossa ohjelman, jota he eivät ikänä unohda: käynti tuntemattoman sotilaan haudalla erämaassa, lakkasuolla sekä vapaan Ounasjoen partaalla. Tietenkin järjestimme heille saunan Susikyrön mainiossa saunassa ja yöpuun kämpän laverilla.

Unohdetulla haudalla

Vuosi sitten Vote oli ollut elämänkumppaninsa Hilkan kanssa lakkasuolla jossakin täällä. Kun Vote oli marjansa poiminut, hän jäi suon reunalle odottamaan Hilkkaa, joka vielä ahnehti marjoja. Siinä puuhun nojatessaan Voten silmät pälyilivät ympäröivää maastoa, kunnes ne yhtäkkiä nauliintuivat outoon kumpuun. Hän ryhtyi sitä lähemmin tutkimaan ja huomasi, että se oli ihmisen tekemä hauta. Se oli turpeista koottu, päällä kirveellä katkaistu maahan pistetty karahka ja viereisen männyn kyljessä paikkaa osoittavat merkit. Vote oli hämmästynyt, ilmeisesti saksalaisen sotilaan hauta niiltä ajoita, jolloin kenraalieversti Lothar Rendulic määräsi Lapin poltettavaksi. Moni metsämies ja marjastaja oli varmaankin mennyt siitä ohi, mitä todistaa lähellä olevalta lähteeltä löytämämme lippi, mutta ei ollut huomannut paikalla mitään tavallisuudesta poikkeavaa ja niin hauta oli pysynyt lähes 42 vuotta koskemattomana. Vain viillot puussa olivat kasvaneet miltei umpeen.

Kotiin tultuaan Vote teki haudasta ilmoituksen kahdellekin poliisiviranomaiselle ja Museovirastoon. Mitään ei kumminkaan tapahtunut ja jälkimmäisessä vastattiin puhelinilmoitukseen suorastaan töykeästi. Haudan tarkkaa sijaintia hän ei kumminkaan ilmoittanut, mutta uskoi sen nyt minulle ja pyysi toimenpiteitäni, mm. tätä artikkelia.

Vote vei nyt tanskalaistytöt ja minut paikalle, kun ensin lupasimme, ettemme ota karttaa mukaan emmekä edes osapuilleenkaan kerro, missä hauta sijaitsee. Se jää siis edelleenkin vain Voten ja Hilkan salaisuudeksi. Valokuvat sain ottaa tätä kirjoitusta varten.

Mitä Raattamassa tapahtui 1944?

Lähdin myöhemmin jäljittämään Raattaman miehiä tuolta ajalta. Tapasin kotoaan Eelis Auton (76), poromiehen sekä tarkka-ampujan ja kaukopartiomiehen Sallan rintamalta. Hän kertoi, miten Palloshotelli meni, mutta Raattaman ja Ylikyrön kylät säilyivät.

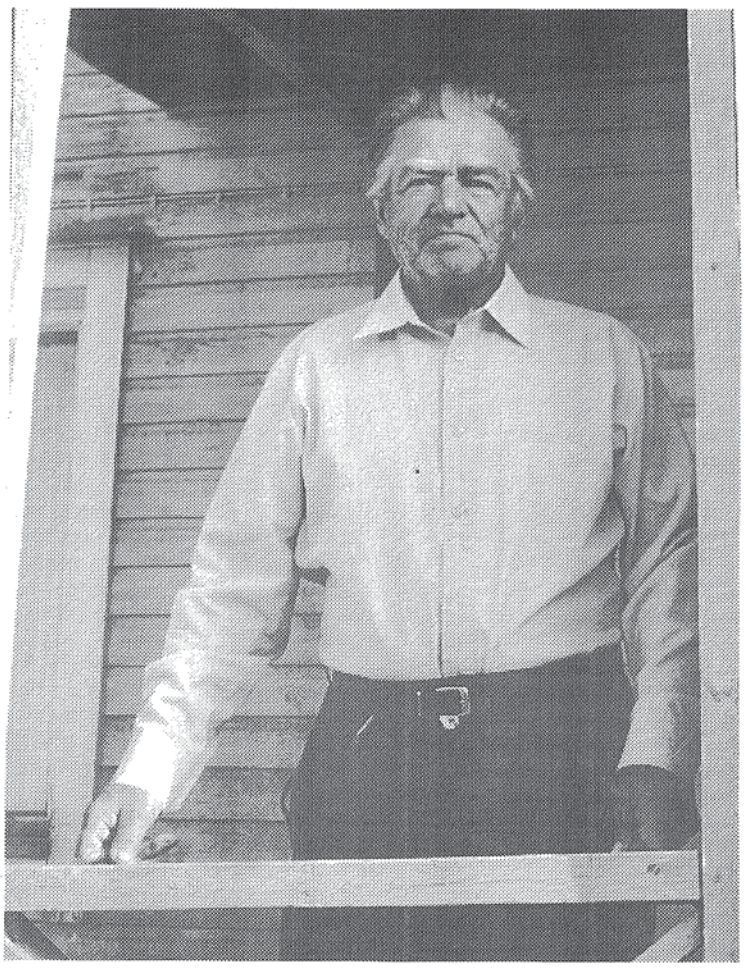
Eelis oli poroineen Pallaksen rinteillä sumuisena lokakuun päivänä 1944, lunta oli jo maassa ja hän tarkkaili salaa saksalaisen polttoryhmän puuhia hotellin ympärillä. Pallaksen muutaman vuoden ikäinen funkishotelli oli Matkailuliiton ylpeys, sodan aikana saksalaisten sotasairaala. Polttoryhmä oli nyt sitä panostamassa. Sähkösytytyslangat oli vedetty 1 1/2 km päähän. Sitten räjähti kolmesta kohdasta yhtaikaa. Hotelli lensi komeasti ilmaan, joka hetkeksi täyttyi tiilenkappaleista ja savusta. Sirpaleita lensi kilometrien päähän. Vasta äskettäin alue on raivattu ja puhdistettu.

Eelis Autto tiesi, että polttoryhmä lähti nyt Raattaman ja Ylikyrö suunnassa pohjoiseen. Yksinäisiä heinälatoja paloi jo siellä täällä. Rauhalasta oli katon kautta karannut 16 venäläistä sotavankia. He piileskelivät anastetuissa siviilivaatteissa Raattaman tienoilla, jonka siviiliväestö oli evakuoitu Ruotsiin. Venäläisten ohella kylässä oli vain Eelis Autto ja pari muuta suomalaista, kaikki poromiehiä. Avuttomuus ja yhteinen hätä vei heidät yhteen. Joku venäläisistä oli oppinut vähän saksaakin ja päti tulkkina.

Kun polttoryhmä lähestyi Raattamaa ja näki kylässä liikehdintää, se ei uskaltanutkaan tulla kylään peläten saavansa tulta vastaansa, vaan jatkoi matkaa pohjoiseen ja näin Raattama säästyi. Eelis riensi nyt Ylikyröön aseenaan pistooli. Hän ryhtyi ammuskelemaan talojen ikkunoista vaihtaen aina taloa. Kun saksalaiset lähestyivät kylää ja huomasivat, että eri taloista alkoi kuulua laukauksia, he säikähtivät ja jatkoivat matkaansa Ketomellaan polttaen sen seuraavaksi. Näin Raattaman noin 20 ja Ylikyrön neljä taloa säilyivät Eeliksen onnistuneen harhautuksen seurauksena. Kun kysyin Eelikseltä, oliko hän saanut sota-ajan ansioistaan kunniamerkkejä, en saanut, oli vastaus. Rauhanajan ansioista UKK oli myöntänyt hänelle 1970 Valkoisen ruusun mitalin. – Vieläköhän tuon laiminlyönnin voisi korjata? Eelishän on noiden kylien ehdoton sankari.

Talvisotaa edeltäneistä taloista ei Raattamassa ole enää jäljellä muita kuin Eeliksen syntymäkoti vuodelta 1905, sekin moneen kertaan korjattuna ja muunnettuna. Talot olivat hirttä ja kun huvilavillitys alkoi, hirret myytiin ja rakennettiin nykyaikaiset talot tilalle.

Palaan nyt tuohon hautaan. Voitto Penttinen arvelee, että haudassa olisi joku tuon polttoryhmän sotilas, koska hauta sijaitsee polttoryhmän kulkemalla reitillä. Ehkä ryhmällä on sittenkin ollut tulikosketus vastustajan kanssa tai on tapahtunut onnettomuus tai kuolemaan johtanut sairaus. Ehkä asianomaista on kannettu pitkät matkat tai kohtalo on kohdannut hänet tuossa suon äärellä. Se olisi ollut sopiva leiripaikka, koska siinä on vielä lähdekin. Pohjaveden läheisyydestä johtuen vainajan täytyy olla aivan pinnassa.

Eelis Autto (76), poromies sekä tarkka-ampuja ja kaukopartiomies Sallan rintamalta, Raattaman ja Ylikyrön kylien pelastaja.

Norvajärven kappeli

Eräs mieliinpainuvimpia ja järkyttävimpiä sodan ja rauhan muistomerkkejä, mitä olen elämäni varrella nähnyt, on Norvajärven kappeli Rovaniemellä, ennen napapiiriä 12 km Inarin tieltä pohjoiseen, lähes 3000 saksalaisen sotilaan viimeinen lepopaikka. Olen käynyt siellä jo monta kertaa, usein ulkomaalaisryhmien kanssa, mutta aina kun astun ovesta sisään ja näen kukitetun ja palavin kynttilöin ympäröidyn "äiti ja poika" -monumentin, nousee pala kurkkuun enkä voi tehdä muuta kuin tuijottaa tuota taideteosta. Kansallisuudesta riippumatta kaikki vaikenevat pitkäksi aikaa, naiset kyynelehtivät ja syvä hiljaisuus vallitsee.

Saksalaisia kaatui Suomen rintamilla noin 15000, pääasiassa napapiirin pohjoispuolella mikä on paljon, kun sitä verrataan kaatuneiden suomalaisten määrään yhteensä (86000 kaatunutta ja 10000 yli 50 % invalidia). Suurin osa saksalaishaudoista jäi rauhansopimuksessa rajan taakse. Pelkästään Parkkinaan (Petsamo) ja Sallaan jäi 8000 sotilaan hautausmaat. Ennen vetäytymistä hautausmaat hävitettiin puskutraktorilla mahdollisen häväistyksen varalta.

Muutama vuosi sodan jälkeen saksalaisten sotilaiden ruumiit kaivettiin saksalaisten vapaaehtoisten voimin ylös pitkin Lappia sijainneista tilapäishaudoista ja siirrettiin Norvajärven kappeliin. Työtä kesti vuosikausia eikä varmaankaan ollut niitä kaikkein miellyttävimpiä puuhia. Kappelin suomalainen yhdysmies Erik Liinanki kertoi, että hautoja löydetään jatkuvasti ja Voitto Penttisen löytämä on jo toinen tänä vuonna.

Saksalaisia sotilashautoja on muuallakin Suomessa. Honkanummen hautausmaalla Helsingissä on 370 saksalaisen sotilaan haudat, heistä kuusi on I maailmansodan ajalta. Lisäksi Hietaniemessä on 121 vainajan haudat.

Saksalaisista sotilashaudoista ympäri maailmaa huolehtii vainajien omaisista koostuva suuri kansalaisjärjestö Volksbund Deutsche Kriegsgräberufrsorge, jonka päämaja on Kasselissa. Järjestön tunnus on Dienst am Menechen, dienst am *Frieden* (palvele *ihmistä*, palvele rauhaa). Erik Liinangin toimesta em. hautalöydöstä meni raportti Saksaan ja vainajan jäämistöt siirretään Norvajärven kappelin kellariin. – Suomalaisten viranomaisten toimenpiteet tukehtuivat alkuunsa. Nyt alkaa tapahtua.

Vuotta myöhemmin sain kutsun Rovaniemeltä tulla näyttämään haudan paikkaa maahan saapuneelle itävaltalaiselle tohtorille, jonka toimesta löydetyt haudat kaivettiin ylös. Aika ei sopinut Voitto Penttiselle ja niin puhelinohjeiden mukaan ryhdyin oppaaksi, mutta hautaa ei löytynyt. Olimme pettyneitä ja päätimme yrittää uudelleen, kun Voitto varmasti pääsee mukaan.

Uusi yritys tehtiin nyt viikkoa ennen juhannusta, meitä oli kuusi henkeä talkoissa, niistä neljä jyväskyläläisiä. Sää oli mitä parhain ja teimme innolla töitä. Ensin poistimme 5–6 turvekerrosta, jotka selvästi olivat pinottuja. Sitten tuli tumma maa, joka muuttui hiekaksi ja runsaan metrin syvyydessä oli juokseva vesi. Pidensimme ja levensimme kuoppaa todeten lopuksi, että hauta oli tyhjä. Loimme haudan umpeen ja palasimme pettyneinä Susikyrön kämpälle.

Kysyin, mitä Eelis Autolle kuuluu. Sain kuulla, että hän oli kuollut viime huhtikuussa. Olin aikonut ryhtyä puuhaamaan hänelle I luokan vapauden mitallia, mutta myöhästyin. – Äitini sanoi usein eläessään, että ihminen päättää, mutta Jumala säätää. Näin kävi nytkin.

Ruovedellä, 21.6.1989
J. K. Järviö

Voitto Penttisen löytämä saksalaishauta Pallastunturin ja Ounasjoen välisessä maastossa.

Tunturiladun kirjoituskilpailu 1990
Avoin sarja II
Heikki Halonen

Miestan Ullan vyö

Kiertelin erään ystäväni kanssa Muotkatunturien ruskaa ihailemassa. Ilmat eivät vaan oikein suosineet meitä. Satoi kolmatta päivää peräkkäin, ja oli vähitellen päästävä kamppeita kuivattelemaan. Siksi suuntasimme Kielajohkan vanhalle rajavartioston kämpälle, sille punaiseksi maalatulle.

Kämpällä oli entuudestaan keski-ikäinen, ahavoitunut mies ruuanlaittopuuhissa. Kuulemma entinen rajamies, nykyinen työtön. Oli lähtenyt haulikon kanssa hakemaan leivänjatketta tunturista. Muutenkin tuntui paremmalta olla poissa ihmisten jaloista, työttömän. Ei oikeinviihtynyt kaljaremmissäkään, siksi kierteli tunturissa. Oli jo toista viikkoa matkassa, ja toisen mokoman aikoisi vielä viipyä.

Kummakseni huomasin vanhan rajamiehen salaa tarkkailevan varusteitani. Syyskin selvisi sitten kun riisuin anorakkini ja ripustin sen vöineen kuivumaan. Nimenomaan vyö oli hänen kiinnostuksensa kohde. Ojensin sen hänen katseltavakseen, ja kerroin ostaneeni sen joskus heinäkuulla Inarin käsityönäyttelystä. Oikeastaan se oli naisten vyö, selitin edelleen, mutta kun miesten vyö on niin turhan leveä meikäläisen uumalle. Tiedän, vastasi mies, minulla on ollut aivan samanlainen, tämä on Utsjoen mallia.

Puhuttiin niitä ja näitä ja juotiin keittämäni kahvit, mutta juttukumppania näytti jokin vaivaavan. Hän palasi uudestaan tuohon vyöaiheeseen, saamatta kuitenkaan kerrotuksi juuri mitään. Vasta kun olin kaatanut toiset ”plöröt” rommia hänen kahvinsa joukkoon, päästiin jutun alkuun. Jotensakin näin kulki tarina.

Nuorena rajamiehenä ollessaan hän oli kerran hiihdellyt Paistuntureilla riekonpyyntiä seuraamassa. Ollessaan matkalla yöpymään Outakosken kylään, yllätti lumimyrsky, ja hän joutui jossakin Tsulloveijohkan latvoilla tekemään laavuvaatteesta hätäsuojan jokiuoman suojaiseen painanteeseen. Tämä oli tuttua rajamiehelle, tottuneesti hän polki hankeen kankaan suojaan syvennykseen, levitti siihen porontaljan ja makuupussinsa. Repusta löytyi termospullo kahvineen, joten hätäkös siinä pahimman myrskynajan oli olla.

Jossain etäänpänä kuului hukkakin huikkaavan. Liekö ollut sama otus, jonka jälkiä hän oli aiemmin päivällä seurannut, mutta lumipyryn takia oli ollut pakko jättää sikseen. Siellä sai nyt hurtta ilkkua ajajaansa.

Juuri aikoessaan kaataa kahvia kuksaansa, hän havaitsi etäällä pyryn keskellä häilähtävän varjon. Tekikö mielikuvitus hämärässä kepposia, vai oliko susi tosiaan erehtynyt hänen jäljilleen. Käsi hapuili jo repun taskusta patruunoita. Jokohan tässä saataisiin suden turkki päivän vaivojen palkaksi. Hahmo myrskyn keskellä liikkui kumman epävarmasti ja hoippuen. Oliko peto jotenkin vahingoittunut? Metsästysinto sai miehen sydämen lyömään kiivaammin puristaessaan kiväärin perää poskeaan vasten. hahmo näkyy jo selvemmin tähtäimen yli ja kun sormi jo tapailee liipaisinta, hän äkisti tajuaa tähtäävänsä ihmistä. Hämmästyneenä hän laskee aseensa. Voi laupias taivas, lähestyjä osoittautui nuoreksi saamelaisnaiseksi. Nainen oli aivan sekavassa tilassa, tukka hajallaan, vaatteet puoliksi auki, eikä tämä kyennyt itkultaan saamaan tajuttavaa sanaa suustaan. Rajamies otti naisen hoiviinsa, juotti tälle lämmintä kahvia, riisui päälystakin ja sijoitti hänet makuupussiinsa nukkumaan.

Yö kului pitkälle siinä hoivaillessa poloista naista, lopulta hän nukahti itsekin vain nähdäkseen sekavaa unta hyökkäävistä susista, jotka sitä mukaa kun hän niitä ehti ampumaan, muuttuivat vaikertaviksi saamelaisnaisiksi.

Aamulla herätessään hän oli yltä päältä hiessä, ja päätä kivisti huonosti nukutun yön kohmelo. Lumimyrsky oli laantunut aivan hiljaiseksi sateeksi. Muistiin palautui illan tapahtumat. Missä oli tuo nainen, häntä ei näkynyt enää missään. Juuri sataneessa lumessa näkyivät vain tunturiin johtavat suden jäljet, ei muuta.

Muotkatuntureiden talvea, Kuva: Matti Rekola

Ainoa mikä viittasi naiseen, oli makuupussista löytynyt Utsjoen mallinen saamelaisnaisen vyö.

Tätä tapahtumaa rajamiehemme ei ole tohtinut monellekaan kertoa, peläten tulevansa leimatuksi höperöksi. Nähtyvään vyöni ja arvioituaan minut kyllin kokeneeksi lapinkävijäksi, hän oli viimein päättänyt kertoa nuoruuden kokemuksestaan.

Seuraavana aamuna tuo nykyinen työtön sitten lähti reppuineen ja haulikkoineen tihkusateisessa säässä kohti Stuorravdsia. Kämppäkirjasta näin hänen nimekseen Usko K... Sukunimestä en saanut paremmin selvää.

Täytyy myöntää, etten ottanut kovin vakavasti Uskon kertomusta. Kunhan jutteli lämpimikseen paikkakuntalainen totin palkkaa turistille.

Lopulta kyllästyimme mekin sateenpitoon ja lähdimme sadevarusteissa tarpomaan Kielajokivartta seuraavan poroaidan sivua kohti maantietä ja maalikyliä.

Vasta aikojen päästä tuosta edellisestä tapauksesta, kuulin eräältä nyt jo kuolleelta poromieheltä Outakosken kylässä tarinan joka tukee hyvin Usko K:n kertomusta.

Outakosken kylässä oli vuosia sitten Miesten talon nuorella Oula isännällä Ulla niminen nuorikko, hento tumma kaunotar, josta mies oli syystäkin ylpeä.

Kerran kevättalven aikaan oli isäntä nuoremman veljensä kanssa lähtenyt Ahkojavren kammeille riekon pyyntiin. Sanoi palaavansa kun vaimonsa synnyttämisen hetki koittaisi.

Kotona yhdeksännellä kuulla oleva nuorikko odotti kärsimättömänä puolisoaan palaavaksi ennen aikansa täyttymistä. Miestä ei vaan kuulunut ja nuori vaimo kävi yhä rauhattomammaksi. Viimein tuskastuttuaan, tämä kaikista estelyistä huolimatta valjasti poron, ja ajoi tunturiin kohti riekkokammeja. Tunturissa paljon kulkeneena hän osasi oitis oikealle kammille ja löysi miehensä. Ehkä matkan rasitus ja hätä aiheuttivat osaltaan ennenaikaisen synnytyksen. Niin joutui Oula veljensä kanssa tehtävään täysinvalmistautumatta toimittamaan kätilön virkaa. Lapsi onnistuttiinkin saamaan kunnialla maailmaan, ja joitain riepuja ylle. Nyt oli vastasyntynyt ja äiti saatava nopeasti parempaan hoitoon. Nuori isä lähti siis kiireesti porokyydillä viemään heitä kohti kylää.

Pahaksi onneksi oli juuri tuolloin puhjennut lumimyrsky, ja liekö itse Vanha Kehno lähettänyt siihen vielä susiakin. Oulan luodikko oli jätetty nuoremmalle veljelle, joten susia ei pystytty ilman kättä pidempää pitämään riittävän kaukana, vaan ne näykkivät röyhkeästi poron kylkiä. Susien pelottama poro tölmäili vauhkona niin että juuri kylän laitaan saavuttaessa ahkio lopulta kaatui, ja ihmiset kierivät hankeen. Kuin ihmeen kaupalla aikuiset selvisivät tilanteesta hengissä, mutta vastasyntynyt pienokainen oli kirvonnut äitinsä sylistä nietokseen, eikä poloista pystytty myrskyn ja susien vuoksi koskaan löytämään.

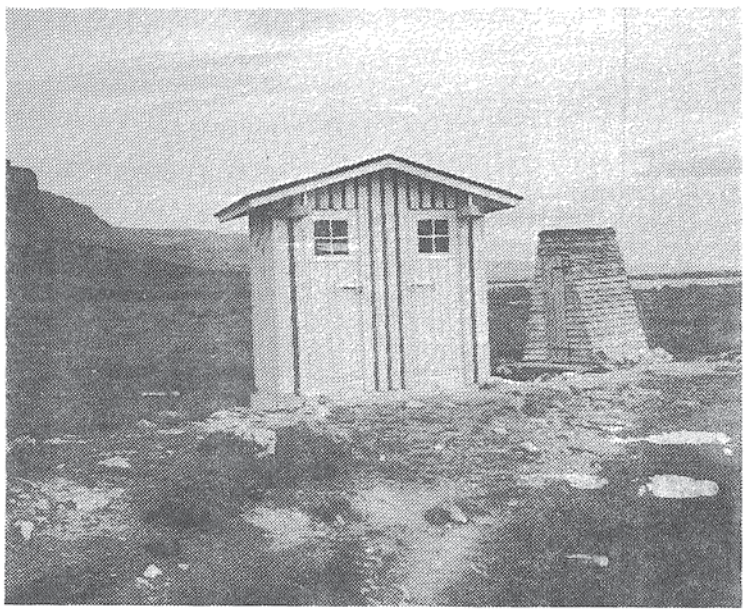
Lähes väkisin oli Oula joutunut kahlaten kantamaan hysteerisessä tilassa olevan vaimonsa kotiin tunturista.

Järkyttävän tapahtuman jälkeen Ulla makasi kuumeisena sairasvuoteella viikkoja, eikä toipunut enää koskaan entiselleen. Hän oli alati levoton ja kaipasi jatkuvasti menettämäänsä esikoislastaan. Varsinkin myrsky-yöt olivat vaikeita. Eräänä myrskyisenä kevättalven yönä Ulla sitten salaa karkasi tunturiin etsimään lastaan ja on sille tielleen jäänyt.

Joku poromies väittää myöhemmin nähneensä Ullan harhailevan tunturissa jossain Ahkovarrin takana, mutta kadonneen sitten yhtä salaperäisellä tavalla kuin oli ilmestynytkin.

Mikä lie totuus, ja liekkö yhteensattuma sekin, että niillä seuduilla on Aihtetsohkkan itäpuolella kaksihuippuinen tunturi, jota kutsutaan Ullavaras'ksi.

Kiitoksia metsähallitukselle kämppien parannuksista

Autiotuvan uusi, komea ulkohuone hallitsee Meekon maisemaa. Taustalla on vanhakin hyssykkä vielä pystyssä.

Kirjoitin Tunturilatuun 2/89 autiotupien hyssykkä- ja jätehuolto-ongelmista. Erityisesti tulilinjalla olivat Haltin-reitin tuvat.

Viime kesänä vaellusreitilleni osui kolme Haltin-reitin lähintä tupaa: Saarijärvi, Kuonjarjohka ja Meekonjärvi. Olipa myönteinen yllätys todeta, että niihin oli tehty juuri ne parannukset, joita olin kirjoituksessani toivonut!

Uudet hienot hyssykät

Kaikille tuville oli rakennettu keskeiselle, maisemallisesti parhaalle paikalle siistit ja melko tyylikkäät uudet, kaksiosastoiset puuceet. Uusien ulkohuoneiden sijoitus olisi ehkä saanut olla vaatimattomampikin, mutta joka tapauksessa ne lisäävät viihtyisyyttä ja siisteyttä melkoisesti.

Samoin jokaiseen tupaan oli saatu asialliset jätesäkkitelineet, jotka ovat tukevasti seinässä kiinni ja kestävät Yliperän tuulien tuiverrusta.

Puuvajoihin oli hankittu reilut halkaisukirveet, joiden puuttumista olin myös kirjoituksessani haikaillut.

Kämppien julkisivuun oli kiinnitetty uudet, isot nimikilvet. Ne osoittivat kahden tuvan nimen lyhentyneen vähin äänin: Kuonjarjohka on nyt Kuonari ja Meekonjärvi pelkkä Meeko.

Mainittakoon muuten, että Heino Anttilan kaupan vierestä Kilpisjärveltä lähtee nyt lyhyiden tolppien päässä olevin pieninpienin retkeilypolun tunnuksin merkitty polku Tshahkaljärvelle. Reitti on selvästi tarkoitettu kesäkäyttöön, koska niin lyhyet tolpat peittyvät talvella Yliperän runsaan lumimassan alle. Polun merkitsemisen tavoitteita lienevät maaston säästäminen ja kaupan henkilökunnan pihapiirin rauhoittaminen.

Nyt pitäisi siistiä paikat

Nyt, kun on saatu näin merkittäviä parannuksia, pitäisi tilanne nollata, jotta päästäisiin aloittamaan uusi, siisti kämppäelämä.

Pihamaille ei nimittäin ole tehty mitään. Törkyisestä ympäristöstään tunnetun Saarijärven tuvan piha on edelleen törkyinen – sen nähtävyyksiin kuului heinäkuussa mm. poronkallo.

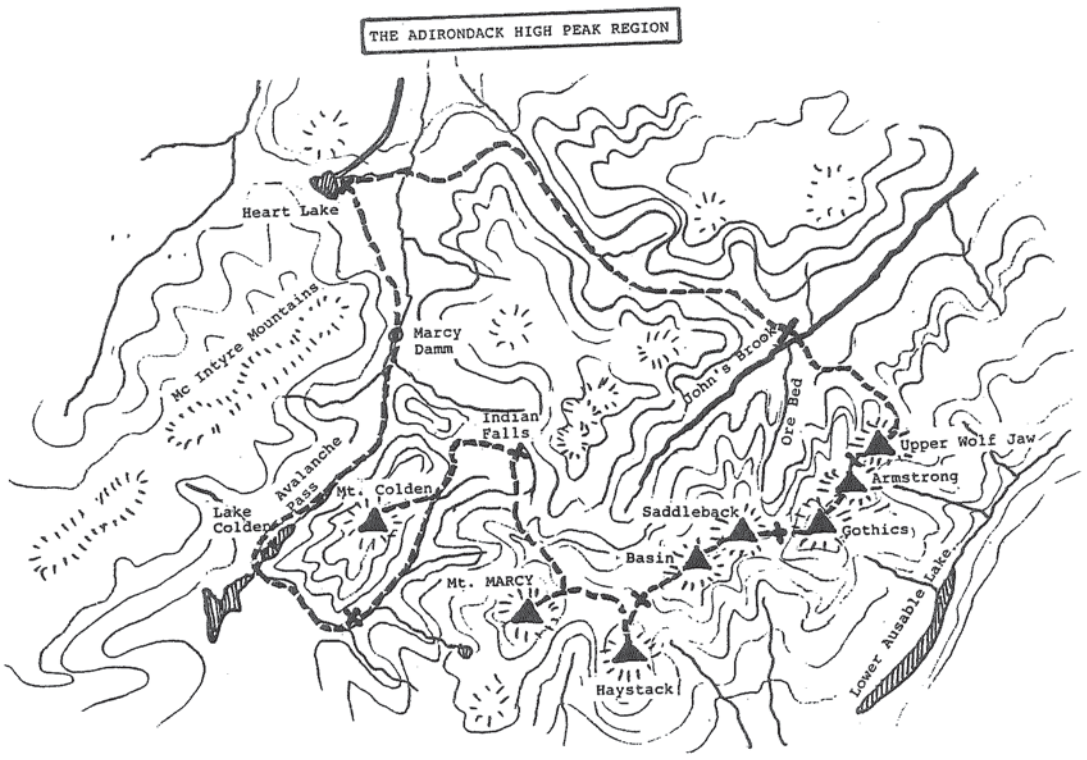
Vanha, kelvoton jätesäkkiteline on Saarijärvellä edelleen paikallaan uusien rinnalla. Vanhat hyssykät komeilevat myös edelleen paikoillaan, eikä mistään löydy asiallista täyttyneiden jätesäkkien sijoituspaikkaa. Ulkohuoneiden rakentamisesta syntyneet rakennusjätteet jopa lisäävät pihamaiden tarpeetonta roinaa.

Kun kaikissa kolmessa näkemässäni Haltin-reitin tuvassa oli tehty täsmälleen samat parannukset aivan saman kaavan mukaisesti, on todennäköistä, että näitä parannuksia on tehty muillakin tuvilla. Se on hieno asia. Kun tekemättä olevat vähäisemmät siistimistyöt saadaan tehdyiksi, niin saadaanpa nähdä: retkeilijät osaavat kyllä pitää paikat siisteinäkin, kun siihen vain annetaan kunnon mahdollisuudet.

Juhana Häme

Tunturiladun kirjoituskilpailu 1990
Avoin sarja III
Ulla Saarinen

Veteraanit viittapolulla

"Hei herää, herää! Karhu pöyhii telttaa!" – Suuri eläin todellakin pöyhi telttaa, työnsi koko teltan kyljen sisään, ja kova tuhina ja puhina kuului. Ravistelin kuorsaavan miehen hereille. Kuuntelimme jännityksen vallassa: nyt se kaatoi rinkat, mahtavat mätkähdykset läjähtelivät yössä. Nyt se pöyhi rinkkoja, touhusi hartaasti. – "Ei voi olla karhu". "Mikä muu sitten muka??" Sitten eläin lähti liikkeelle, kulki aivan teltan editse, ja aamun kajossa näin selvästi teltan etuosan hyttysverkon läpi neljä suunnattoman isoa karvaista tassua ja karvaisen mahan: KARHU!! Siitä se meni alle metrin päästä. HUU! Kylmä hiki oli pinnassa. Kauempana näimme otuksen tallustavan ylös mäkeen, ja selvä karhuhan se oli.

Loppuyönä ei paljoa tullut uni silmään. Tässä olimme, teltassa, kauniissa jokilaaksossa solisevan veden äärellä. Paikka oli Adirondackin vuoristo New Yorkin osavaltiossa, pohjois-Amerikassa. Tämä oli suuri vuoristoalue ja luonnonpuisto, laajuudeltaan muutaman Saariselän kokoinen, missä oli runsaasti viitoitettuja reittejä, ja 46 huippua yli 4000 jalan (n. 1300 m). Alueen tunnetuin paikka lienee talviolympialaisista tuttu Lake Placid. Eilen olimme lähteneet liikkeelle, reippaasti vian suomalaisin varustein ja kymmenvuotisella johtajasusikokemuksella. Tämä oli Amerikan vuosiemme ensimmäinen eräretki, ja alusta asti uusi ja erilainen. Jo lähtiessämme oli puistonvartija varoitellut ja neuvonut: kaikki juomavesi puroista piti ensin keittää, sillä vesiä saastutti giardia, majavien levittämä alkueläin josta muuten saisi ripulitaudin. Muonat piti yöksi ripustaa repussa narun avulla korkealle puuhun, sillä muuten paikalliset elukat (pesukarhu, haisunäätä, opossumi ym.) tulisivat yöllä ja söisivät kaiken. Telttaan ei saisi ottaa mitään ruokaa eikä sen tapaistakaan, ei siis edes deodoranttia eikä hammastahnaa, jotta se ei houkuttelisi karhuja. Muistimme myös mitä eroa oli mustalla karhulla ja harmaakarhulla: kun kiipesit puuhun pakoon, musta karhu kiipesi perässä, kun sensijaan harmaakarhu ravisti puuta kunnes putosit alas.

Ensimmäinen päivämatka oli ollut viehättävää metsäpolkua. Metsä oli rehevää, oli kuusta ja koivua, mutta myös pyökkiä, vaahteraa ja seetriä. Oli ihailtu isoa majavien patoa. Oli lounastettu lean-to:lla. Lean-to on paikallinen autiomajatyyppi, joka ei varsinaisesti ole kämppä. Siinä on puulattia, kolme seinää ja katto. Etuseinä puuttuu, ja edessä on iso kivinen nuotionsija. Siis ikäänkuin iso avoin hirsilaavu, tilaa 6–8 hengelle. Muunlaisia majoja ei ollut, joten hyttysten vuoksi olimme päättäneet yöpyä yksinomaan teltassa.

Aamulla pikkuhiljaa heräilimme, keittelimme aamiaista nuotiolla, ja tarkastelimme karhun pöyhimiä rinkkoja. Lähinnä olivat vain kärsineet sateen varalle laittamamme suojusmuovit. Muonat repussa korkealla puussa olivat koskemattomina. Sensijaan jokilaakson toisen telttakunnan eväille oli käynyt huonommin. Nämä muonat oli ripustettu liian alas ja muovipussiin, joten karhu oli saanut kaikki, hot dogit, sandwichit, leivokset, kotitekoisen kaneliviinan ja oluet. Tölkkeihin oli karhu iskenyt kynsillään reiät ja juonut kaikki, varmaan oli hyvää. – Olimme kyllä tienneet että Adirondackissa oli karhuja paljon, mutta luulimme etukäteen niiden olevan ujoja ja arkoja kuten koti-Suomessa.

Seuraava päivämatka oli suunniteltu muutaman kukkulan yli Mt. Marcy:n juurelle, joka on vuoristoalueen korkein huippu, 1600 m. Kartallamme (1:62000) matka tosin näytti olevan vuorottelevaa ylä- ja alamäkeä. Tämä "päivämatka" veikin sitten kolme päivää ja kaksi yötä. Oikein kun ensin kiipesimme kivistä ylämäkeä ylöspäin ja ylöspäin aina vain 8 tuntia, niin jopa tuntui vanhoissa luissa. Kiipeämiseen piti käyttää kaikkia neljää raajaa, rinkat välillä nostaa erikseen kun ei muuten päässyt, ja keinotella vapisten kalliohyllyjä pitkin huimaavien jyrkänteiden ohi, huh-huh. Saavutimme sentään ensimmäisen huipun, Upper Wolf Jaw (ylempi sudenleuka). Vain kaikkein ylimmät huiput täällä olivat puuttomia, muuten jyrkkiä rinteitä kattoi sankka ja takkuinen metsä, alhaalla enimmäkseen lehtipuuta, ylhäällä läpipääsemätöntä takkuista kuusipuskikkoa. Ei siis todellakaan muistuttanut Suomen Lappia näiltä osin. Luulimme sentään kiipeämisen jälkeen, että alamäkeen pääsisi ilmaiseksi, mutta voi isä. Samaa kiipeämistä ja hivuttautumista, hyppäämistä ja luisumista. Huomasimme oppivamme kaksi uutta pääilmansuuntaa entisten lisäksi: kohtisuoraan ylöspäin, ja kohtisuoraan alaspäin. Ja tämän kun piti olla kunnoltaan rapistuneitten veteraanien helppo retki valmiiksi viitoitetulla reitillä. Olimme jopa suunnitelleet poikkeavamme viittapoluilta useinkin (se olisi ollut sallittua), mutta ymmärsimme nyt että se olisi ollut teknisesti täysin mahdotonta: kohtisuoraan ylös tai alas, läpipääsemättömään kuusipöheikköön, tms. Lopen uupuneina pystytimme yöleirin vuorten satulaan, kun hartaan etsimisen jälkeen löysimme vettä pienenpienestä lähteestä. Kodikkuutta leiri-iltaan toivat hyttys- ja mäkäräparvet. Muuten saimme olla täysin kahden – ei karhuja, ei muita turisteja. Upeat maisemat, vilvoittava vuoristotuuli. Läpitunkematon pimeys laskeutui vuoristoon klo 21 aikaan, pehmeä sametinmusta yö.

Seuraavana aamuna jo aavistimme, että loput neljä vuorta veisivät enemmän kuin yhden päivän. Pääsimme sentään kaksi mäkeä: Armstrong (1320 m) ja Gorhics (1420 m). Kiipeäminen oli kovaa, ja vuoria erottivat toisistaan syvät rotkot. Alamäet olivat kaikkein pahimmat. Gothicsia alas oli reittiä pitkin vedetty avuksi kallioon kiinnitetty teräsvaijeri, josta kiinni pitäen saattoi, kun vihdoin uskalsi, edetä melko vauhdikkaasti persmäkeä rinkka selässä. Tämä oli aivan hirvittävä pystyjyrkkä kalliorata, ja farkuntakamus siinä kyllä hajosi perusteellisesti ja aiheutti ompelutöitä seuraavassa leirissä. Maisemat ylhäällä vuorenhuipuilla olivat sitten kylläkin vaivan arvoiset, sanoin kuvaamattomat, ja sääkin oli kuin morsian. – Kahden vuorenylityksen jälkeen olikin jo lähes ehtoo, ja arvelimme, ettei näitä vanhoja luita saisi enää yhden jäljelläolevan valoisan tunnin aikana siirretyksi kahden vuoren yli seuraavaan vesipaikkaan. Päätimme siis leiriä, kun iloksemme löytyi pieni purokin. Jano oli tuskallinen, eikä vettä keitetty. Nälkäkin oli kuin sudella, sillä aamusta asti oli aherrettu rusinoiden, pähkinöiden ja taskumatissa olevan puhtaan veden voimalla.

Seuraavana aamuna olimme jo itseluottamusta tulvillaan: mikään ei voisi enää olla pahempaa kuin pystysuora kallioinen liukumäki alas Gothicsilta. Osoittautui, että olimme hyvin väärässä. Ihailtuamme upeat Saddlebackin (1355 m) maisemat vei viittapolku pahdalta kohtisuoraan alas, niin pystysuoraan ettei siitä voinut ihminen rinkan kanssa päästä. Ei ollut kaiteita, ei vaijereita. Mutta akka tieltä kääntyköön. Vaihtoehdot olivat vähissä: joka takaisin sinne mistä oli tultu, siis myös Gothicsin seinä vaijereineen YLÖS, tai summittaisesti läpipääsemättömään kuusipuskikkoon, ja luultavasti vielä pahempiin jyrkänteisiin. Siispä vain kokosimme rohkeutemme rippeet. Rinkat piti laskea alas köydellä, joka, Luojan kiitos, oli vakiovarusteissa. Itse piti hypätä edeltä tai perästä. Paikoin voi vähän "kiivetäkin" sillä kalliossa oli toisin paikoin jokunen jalansija. Arveluttihan tämä matkanteko, mutta paluuta ei ollut. Yhden pahtajyrkänteen luona tuli vastaan yksinäinen raavas nuori mies rinkan kanssa. Hinasimme hänet rinkkoineen hyllyn–parin verran ylöspäin, yksin se ei totisesti olisi päässyt. Emme tosin mekään; kahdestaankin oli tosi tekeminen henkemme kaupalla.

Syvällä laakson pohjalla pikkuisen huilattiin, mutta vettä ei ollut, joten se siitä. Ylämäkiin vain eteenpäin. Basin (1450 m) oli todella upea vuori, henkeäsalpaavat näköalat, ja kaunista tundran kukkatarhaa kallioisella huipulla. Alamäki oli samankaltainen kuin edellinenkin, mutta siitä vain pudottauduttiin alaspäin vasta saavutetulla kokemuksella: alas kurkistus – yksi hyppää edeltä – rinkkojen lasku köydellä – toinen hyppää perästä. Sanoisin että tämä oli tosi vaativa lasku. Yhden erityisen ilkeän jyrkänteen jälkeen huomasimme, että reitti olikin vedetty uudelleen kiertämään helpompaa kautta, ja paikalla olevat tikkaatkin oli poistettu; mutta kun keltainen iso nuoli kalliossa osoitti kohtisuoraan alaspäin, niin mehän hyppäsimme. Oltiinhan turvallisella viittapolulla. Yhdet tikkaat tällä polulla sitten oikeasti olikin, ja varmaa on että siitä hypätessä olisivatkin sääret katkenneet. – Kaiken tämän jälkeen oli olo kuin olisi lihamyllystä läpi ajettu. Kuka lienee yöllä telttaa haistellut, ei oo tietoo.

Neljäs retkipäivä valkeni ihanana. Nyt mentäisiin koko vuoristoalueen korkeimmalle huipulle, Mt. Marcylle (1600 m). Tämän valloitus yllättäen ei ollut vaikeata lainkaan. Nousu oli pitkä, mutta teknisesti varsin siedettävä. Näkymät Adirondack-vuoriston katolta olivat sellaiset, ettei diakokoelma koskaan voi tehdä niille oikeutta. Joka on käynyt Sokostilla, Koarvikoddsilla tai Haltilla, voi pikkuisen ymmärtää. Sinisiä laineita yhä utuisempina ja utuisempina, silmänkantamattomiin saakka.

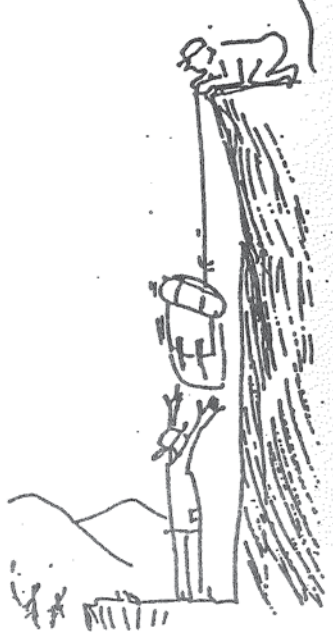
Mt. Marcylta sitten pistelimme reipasta marssia alas laaksoon. Raikas vuoristoilma muuttui vähin erin lämpimäksi kuin lehmän henkäys. Illansuussa saavuimme paikkaan nimeltä Indian Falls, minne jäimme yöleiriin. Yöllä jälleen meidät käytiin perusteellisesti haistelemassa, kova tuhina ja tassutus kävi. Oli kuitenkin säkkipimeää, joten haistelija jäi anonyymiksi.

Seuraavan päivän ohjelmassa oli vielä pari upeaa alpiinista vuorta, missä puuttomalla huipulla ihmettelimme maailman avaruutta ja pientä kukkaiskauneutta jalkojen juuressa.

Viimeinen retkiaamu valkeni sateisena ja tuhruisena. Mutta mikäs oli tassutellessa sadepuvuissa ja Nokian kumisaappaissa. Jokunen pieni paikallinen retkue tuli vastaan ponchot (pienet sadeviitat) liehuen, tavanomaiset monot ja shortsit jalassa. Semmoinen rinkan yli menevä pieni muoviviitta ei kyllä mitään suojaa; kymmenen minuutin päästä on kurassa yltä ja varsinkin alta. Muutenkin oli jo meitä ehtinyt ihmetyttää paikallinen vaeltajien vaateparsi alppikenkineen ja shortseineen. Kyllä paljaita takajalkoja moskiitot syövät ja puskikko raapii. – Alhaalla laaksossa polku oli mutainen, liejuinen, juurinen, kivinen ja niljakas, ylös-alas polveillen, mutta lettoisimmat paikat oli ansiokkaasti pitkostettu puilla. Lean-to-paikkoja sivuutimme useita. Niissä onnettomat nuoret pitivät sadetta ja odottivat parempaa säätä – täällä ei ollut tapana liikkua sateella. Äitiä lienee ollut ikävä niissä varusteissa. Eräät kertoivat, että karhu oli yöllä tullut lean-to:hon kun eräällä oli ollut mukana pikkuleipiä (cookies). Karhu oli syönyt pikkuleivät, porukka oli laonnut metsään, heko-heko.

Yhden sateisen telttayön jälkeen oli vielä edessä upea kapea kurujärvi ja sola, Avalanche pass. Murkuisena, pahtarantaisena ja erämaisena se oli kuvankaunis sateen ropistessa järven pintaan. Märkien ja niljaisten kivenjärkäleiden yli kiipeily ei meitä enää hermostuttanut. Tauolla metsässä syötimme kädestä pähkinöitä pienille maaoraville, jotka olivat söpöjä kuin suoraan Lumikin ja seitsemän kääpiön kuvituksesta. Pitkään oli vielä sateista marssia, ennenkuin saavuimme takaisin autollemme ja "sivistykseen".

Olihan tämä amerikkalainen eräretki Suomen Lapin jälkeen melkoisen rämäpäinen seikkailu – tämä retki, jonka piti olla siisti pieni välipala postikorttimaastossa, merkityllä polulla. Tulipahan kahdeksan yli 1000 metrin huippua nähdyksi. Matkan pituutta ei viikon retkelle paljoa kertynyt; kaikkein raskain päivä oli horisontaalisesti vain 4 kartta-km (pystysuoraan kyllä kertyi matkaa runsaasti kumpaankin suuntaan). Myöhemmin luimme opaskirjasta, että valitsemaamme reittiä huippujen kautta ("high peak range") suositeltiin vain kaikkein kovakuntoisimmille vaeltajille, ja rinkkojen kanssa piti varautua yöpymään monta kertaa matkalla. Olispa senkin lähtiessänsä tiennyt. – Mutta se, mitä varsinaisesti aina Lapista haemme, löytyi myös Adirondackin vuoristosta: jykevä luonnon rauha; erämaan öitten autius; ja ylämaan tuulten ikuinen sinfonia.

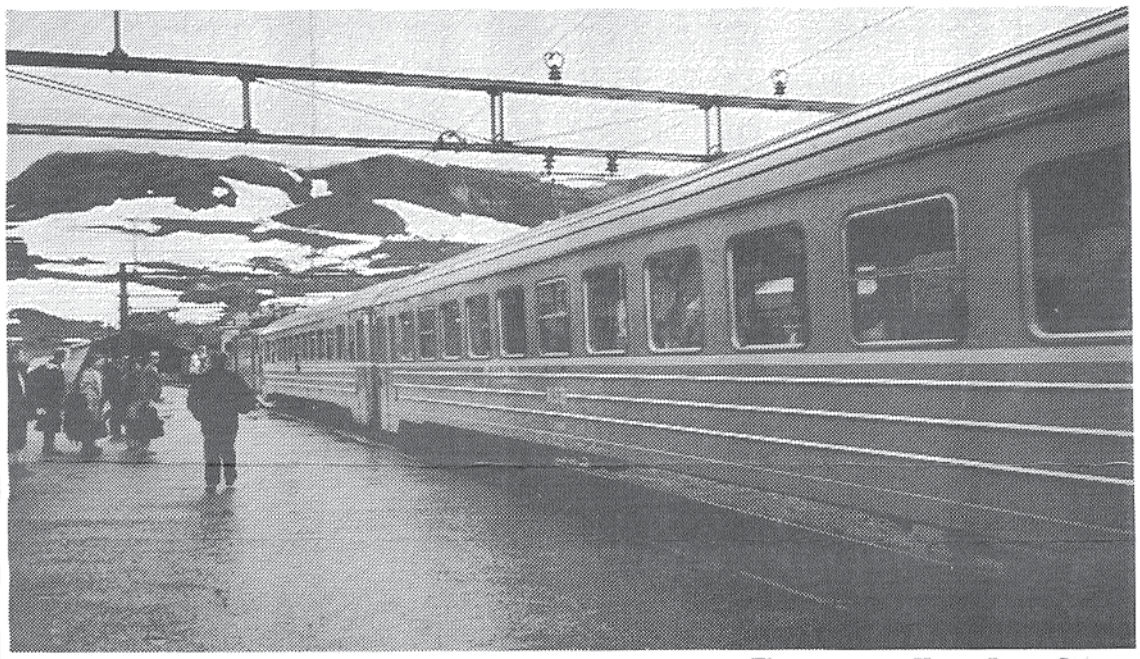

Ruskavaellus

Sain tehtäväksi vetää ruskaretken
siihen pystynkö – sitä mietin hetken
Innostus ei retkeen kovin suuri
minimi porukka vain juur ja juur
Lähti mukaani matkalle neljä naista
kuten aina – tapahtui monenlaista
Siispä hieman kertoilen siitä
vaikka taitoni ei kaikkeen riitä
Oli porukkamme jalkavaivaista kovin
niinpä tavoitettamme arvelin tovin
voisimmeko sen toteen näyttää
ja susivaatimuksen kilometrit täyttää
Ensin esitellyksi tulkoon joukkomme tää
ettei se arvailujen varaan jää
Tuli Kuopiosta retkelle Aino
ei tuntunut selässään repun paino
vaan asteli vakaasti rinteet ja kurut
oli iltaisin mielessään kullanmurut
Sisupussi myös oli Jyväskylän Leena
ylös reippaasti mäkiin asenteena
Ja Heljä oli tyttö Nurmeksen puolta
piti matkalla Larista hyvää huolta
Ja Larissa oli koiraneito oiva
ei lainkaan "köydestään" kapinoiva
Vetäjän merkkiä Raili kantoi
lähtökäskyt ja taukojen ajat antoi
Suosi retkellä meitä ilmojen Ukko
vesivarastonsa ovella oli lukko
sadevarustus turhaan mukana meillä
kun kuljimme Saariselän teillä

Ei ruska näyttänyt parhaintaan
vaikka kuuhut loistikin maisemaan
Jalat ne tuottivat hieman huolta
oli murtumaa ja rakkojen puolta
Oli idealside melkoinen valtti
silti ei keltään loppunut maltti
Luulimme Larissa hauku ei lainkaan
pari kertaa äänensä kuulimme vaan
porot vainusi kaukaa innokkaasti
vaan alistui seuraamme arvokkaasti
Sai sapuskaa matkalla monenlaista
saattoi nuotiolla pullakin haista
Oli tikkupulla toisille uusi juttu
vain Railille muiltakin retkiltä tuttu
Eka yöksi laavulle Suomun kämpälle
sieltä jatkoimme Luirojärvelle
Hammaskuruun seuraavaksi askeleemme johti
sieltä sitten suuntasimme Muorravaarakkaa kohti
Täällä kului pari yötä hyvin ja rattoisasti
kiertelimme huiput ja kurut Paratiisis' asti
Muorralta matka jatkui kohti Suomun rantaa
viimeisenä yönä kulutimme Porttikosken santaa
Sieltä sitten käppäilimme Kiilopäätä kohti
jokainen kai mielessänsä uutta matkaa pohti
Kilometrit täyteen tuli tismallensa juuri
eipä ollut urakkamme siten liian suuri
Kiitos retkisiskosille, että kestitte mua retken
näinpä sitä muistelin taas kerran pienen hetken.

Raili

Finsen asema. Kuva: Lasse Strang

Junalla tunturiin

Vuoden matkabudjetti oli oikeastaan jo kulutettu, kun minuun viime loppukesän aikana iski skandinaavinen virus nimeltä "Kölin kuume". Halusin nähdä uudelleen jo ennestään tuttua, mutta kokea myös uusia elämyksiä. Pohjoisessa houkuttelivat Bodøn, Narvikin ja Abiskon tunturit, etelämpänä kutsuivat minulle vielä tuntemattomat Bergenin ja Flåmin ratojen kuuluisat maisemat ja aivan erityisesti jäätikkö, jollaista en ole koskaan läheltä kokenut. Mutta pelkästään tavallinen edestakainen junalippu Tukholmasta Bergeniin maksoi alun toistatuhatta ja toisaalta omalla autolla yksin meneminen ei kannattanut alkuunkaan, sitä paitsi olisin sidoksissa sen parkkipaikkaan milloin missäkin.

Ongelman ratkaisu löytyi matkalipusta nimeltä "Pohjola junalla". Maksoin siitä 940 markkaa ja sain matkustaa sillä kolme viikkoa junalla ja joillakin laivoilla niin paljon kuin sielu sieti. Sain itse päättää, miten matkani viipaloin eli mitä enemmän matkustan sitä vähemmän ehdin tunturiin ja päinvastoin. Halusin nimittäin yhdistää junamatkat "päiväkakkarakäynteihin" tunturissa ja olin etukäteen hankkinut aikataulut, kartat ja esitteet Norjan ja Ruotsin matkailutoimistoilta. Kävin kirjastossakin ja sain matkaoppaiden ohella paljon tärkeätä tietoa myös Kalevi Sairan uudesta kirjasesta "Polkuja tuntureilla". Matkalle lähdin täysin retkivarustein.

Tärkein minulta kuitenkin puuttui, suomalainen retkitoveri, kokenut turvallinen seuralainen, joka myös päättäisi minne mennään, kun sateet yllättävät. Paikkasin tätä puutetta lukemalla lehdistä tuoreet säätiedot ja kulkemalla poutasään mukana, milloin onnistuen, milloin en. Puhelias kun olen, sain useimmiten "iskettyä" matkakumppaninkin. Kansallisuus, sukupuoli ja ikä vaihtelivat, mutta seura oli pääasia.

Eniten matkustin Norjassa, jossa pelkästään näkymät junan ikkunasta millä rataosalla tahansa ovat upeudessaan aivan omaa luokkaansa. Siellä sain myös lipustani suurimman hyödyn, koska junamatkojen normaalihinnat tuossa tunturimaassa ovat lähes kaksinkertaiset omiimme verrattuna. Siitä syystä monet norjalaiset käyttävät pitemmillä kotimaan matkoillaankin tätä samaista "Pohjala junalla"-lippua.

Huolettoman kulkurin lailla matkustin sinne tänne pitkin Skandinaviaa ja nautin suuresti sekä maisemista että vapaudestani. Enimmät yöt vietin teltassa joko tunturissa taikka leirintäalueella, sateen sattuessa retkeilymajassa, mutta ajan voittamiseksi monesti myös junassa ja jopa laivassa. Aina kun oli tilaisuus, valmistin ruokani itse, muulloin söin asemien ravintoloissa taikka mutustelin matkaeväitä junassa.

Sain kokea monia elämyksiä. Parhainta oli opastettu vaellus Hardangerin jäätiköllä vain neljän kilometrin päässä Finesen asemalta, joka sekin on 1222 metrin korkeudessa. Olipa siellä loppukesästä huolimatta niin mielettömästi luntakin pohjoisrinteillä, että olisin voinut tehdä vaikkapa kympin lenkin, jos olisi ollut sukset mukana. Mahtavia olivat Bergenin ja Flåmin radatkin, mutta niin olivat myös kauniit syyskesän päivät Abiskon tuntureilla Tornionjärven rannalla ja auringonlasku Bodøssä. Mieleenpainuva tunne oli sekin, kun sain Göteborgin asemalla astua lepovaunuun, jonka osoitteena oli Narvik.

Matkani ei toki ollut pelkästään ruusuilla vai pitäisikö sanoa kiskoilla tanssimista. Alkuvaiheessa oli vastoinkäymisiä epävakaisten ilmojen takia, mutta mainion lippuni ansiosta pystyin uusimaan etenkin tärkeimmän eli Hardangerin osuuden, käytyäni välillä muualla, jopa kotona energiatäydennyksellä pelkästään paikkalipun lisäkustannuksella, mutta menettäen kylläkin kaksi kallisarvoista matkapäivää.

Kaikkiaan matkustin 19 päivää, junalla kuljin yli 11 000 kilometriä taikka 160 tuntia. Eväitä ja tuomisia lukuun ottamatta matkan kokonaiskustannukset olivat noin 2.200 markkaa, joten omatuntoni ei soimaa minua tuhlauksesta.

En pidä matkaani malliesimerkkinä, vaan pikemminkin kokeiluna, miten Pohjolassa pääsee kiskoilla tuntureille, vieläpä varsin edulliseen hintaan ja melko huolettomasti. Olen halunnut kertoa sinulle vaihtoehdosta, joka antaa mahdollisuuden vaikkapa yhden kesäloman aikana kokea päivän tai parin "kakkaroina" joukon parhaita paloja mahtavasta Köli-vuoristosta. Voit tunnustella ja kartoittaa alueita, joille ehkä myöhemmin haluat palata pitemmille vaelluksille, kun olet ensin löytänyt omasi. Otapa eteesi kunnolliset Norjan ja Ruotsin kartat ja katso miten juna vie sinut tunturiin tai sen juurelle melkeinpä missä tahansa. Edullisilla linja-autokyydeillä pystyt vieläpä "syrjähyppyihin" hiukan etäämmälle, vaikkapa Jotunheimeniin, Pohjolan mahtavimpaan tunturimaastoon, taikka jos olet pohjoisessa, Fauskesta Sulitjelman taikka Kiirunasta Kebnekaisen mahtaviin maisemiin.

Omasta matkastani haluan tässä päätteeksi vielä todeta, että se oli kokemus ja elämys, jonka muistoista en milloinkaan haluaisi hukata yhtäkään päivää enkä sen ainuttakaan hetkeä unohtaa.

Lasse Strang

SAAMELAISKULTTUURI MUSEOISSA

Matti Isotalo

Saamelaiskulttuuri voidaan yksinkertaisimmin määritellä kaikeksi siksi, mitä saamelaiset ovat yleisesti tavanneet tehdä. Itäisimmän Turjanmaan Kuolassa ja Idren Ruotsissa sekä Engerdalin Norjassa, lähes 2 000 kilometrin pituisella tunturiketjulla, välisellä alueella asuu 70 000 saamelaista, jotka puhuvat 9 päämurretta, käytännössä eri kieltä, sekä yli 50 alamurretta. Tämä merkitsee myös monien alakulttuurien olemassaoloa.

Saamelaisen kulttuurin ainoalaatuisuus on kauan herättänyt suurta mielenkiintoa ympäristössään. Samalla hallitsevat valtakulttuurit ovat sen suurimpana vaarana nykyisin. Näistäkin syistä lähtien on poikkeuksellisen laajassa määrässä museoita säilytetty ja esitelty heidän kulttuurihistoriallista aineistoaan. Osa on erikoismuseoita eikä niitä ole vain pohjoisessa, vaan monet sijaitsevat etelämpänä ja saamelaisalueen ulkopuolella. Yleensä esittely kattaa sijaintialuettansa laajemman alueen. Kiinnostunut kävijä vaeltaa suppeammin tai laajemmin halki lukuisten aihepiirien: Historian, elinkeinojen, uskonnon, luonnonsuhteiden vaikutuksen ,asumismuotojen, kotitalouden, kulkuvälineiden, pukeutumisen, yhteiskunnan rakenteen, henkisen elämän ja erityisesti käsityön ja taidekäsityön jne. Viimeksimainittujen erona on lähinnä käyttöesineiden kehittäminen kohti taiteellista tuotantoa. Oikea yhteisnimitys duodji sisältää edelleen monta alkuperämateriaalia: Tekstiilin, nahan, puun ja puunjuuret, sarven ja luun, metallin erityisesti hopean, tinalangan, helmet. Saamelaiseksi esineen tekee vasta saamelainen perinne, mallit, muotoajattelu ja valmistuminen saamelaisista käsistä. Mutta varoituksen sana, lyhytkin paneutuminen näihin henkisiin vaelluksiin vievät kuten tunturiharrastuskin lopullisesti mukanaan, nyt yhä syvemmälle kohti edellisiä aiheita sekä kieltä, taidemuotoja, esineistön hankkimista, käyttämistä ja lopulta omaa valmistamistakin jne.! Ovatpa nämä johdattaneet muutamat tunturiharrastukseenkin ja näkymät ovat verrattavia koivurajalta avautuviin. Seuraavaa luetteloa ei liene milloinkaan aiemmin julkaistu. Mukana ovat kaikki saamelaisuutta yleisölle esittelevät museot pohjoisesta etelään edeten. Lisäksi on olemassa useitakin museoita, joilla on hallussaan huomattavakin kokoelma, sitä kuitenkin näytteillä pitämättä. Monet saamelaisosastoista ovat saamelaismuseoita merkityksellisempiä.

Saamelaismuseot (S)
Saamelaisosastot museoissa (s)
Saamelaisesineistöä yleisölle esittelevät museot (e)
Saamelaisulkomuseot (U)

Suomi
Inari U
Hertta S
Rovaniemi s
Tornio s
Oulu s
Loimaa e
Helsinki s

Ruotsi
Karesuando U
Kiruna S
Gällivare s
Jokkmokk S
Vuollerim S, U
Arjepluog S
Ammarnäs S
Tärnaby S
Arvidsjaur U, e
Luleå s
Malå U
Fatmomakke U
Ankarede U
Umeå s
Örnsköldsvik U
Östersund U, e
Funäsdalen s
Tukholma s
Göteborg s

Norja
Varangerbotn U, e
Polmak S
Alta e
Kirkenes e
Tromsö s
Kåfjordbotn U
Karasjok S
Kautokeino S, U, e
Mo i Rana s
Hattfjelldal e
Snåsa S
Trondheim s, U
Röros s
Oslo s

Neuvostoliitto
Murmansk s
Lovozero S
Leningrad s tulossa

Tanska
KØbenhavn s

Saksa
Hamburg e
Leipzig e

XVI Tunturiladun talvipäivät Hyrynsalmella 9–10.02.1991

Tunturiladun XVI Talvipäivät pidetään Ukkohallan lomakartanossa Hyrynsalmella.
- lauantaina klo 10.00 avajaiset
- vaelluskilpailu klo 11.30
- luontolatu klo 11.30

Osallistumismaksu talvipäiville on 20 mk.
Lomakartanossa on 4–14/henk. huoneistoja. Majoitusmaksu 40,– – 50,–/hlö/vrk henkilömäärästä riippuen. Liinavaatteet eivät sisälly hintaan.
Ruokailu lomakartanossa:
- puolihoito 60,–/hlö/vrk
- täysihoito 95,–/hlö/vrk
- aamiainen 25,–/hlö/vrk
- iltapala 20,–/hlö/vrk

Lomakartano on varattu Tunturiladun käyttöön ja perjantaina 08.02.-91.
Ilmoittautumiset 18.01.1991 mennessä: Pauli Keränen Metsämiehentie 3 B 11 89400 Hyrynsalmi p.k. 986–742107 p.t. 986–163431.
Talvipäivien järjestäjänä toimii Okta
Tervetuloa poronkääntöpiirille

Liikkeelle luonnon puolesta

Toukokuussa 1991 järjestetään lukuisia kävely- ja hölkkätapahtumia teemalla "Liikkeelle Luonnon Puolesta". Näissä tapahtumissa on osanottajilla tilaisuus allekirjoittaa vetoomus luonnon puolesta:

"Me allekirjoittaneet olemme Suomessa liikkeellä luonnon puolesta. Vetoamme kaikkien maiden parlamentteihin, jotta jokaisen maan lainsäädäntöön sisältyisi velvoite suojella luontoa. Haluamme sallia luonnonvarojen käytön vain niiden jatkuvuuden turvaavalla tavalla. Haluamme kaikkialle maailmaan monimuotoista luontoa, missä nauttia liikkumisesta. Tiedämme ihmiskunnan elävän ja säilyvän vain yhdessä luonnon kanssa."

Tavoitteena on miljoonan kuntoilijan vetoomus, joka luovutetaan Suomessa eduskunnalle ja lähetetään myös muiden maiden parlamenteille.

Tämän tapahtuman historiallisena taustana on viisikymmentä vuotta sitten suoritettu maaottelumarssi Ruotsia vastaan, johon kirjattiin Suomessa yli puolitoista miljoonaa suoritusta ja kirkas voitto. Maaottelumarssi on Suomen suurin kuntotapahtuma.

Tunturilatu haluaa antaa jäsenilleen tilaisuuden liikkua luonnon puolesta kevätkokouksen yhteydessä, lauantaina, toukokuun 11. päivänä 1991.

Luontokävely suoritetaan Helsingin Keskuspuistossa (kts. oheinen kartta), siten että maali on Lääkärinkadulla, parin sadan metrin päässä kokouspaikastamme, Virkailijain kansalaisopistosta (TKV), Töölöntullinkatu 8. Kokouspaikan ravintolassa voi kävelyn jälkeen klo 11 alkaen nauttia kenttälounaan (lihakeitto, leipä, voi, ruokajuoma) hintaan n. mk 30.—.

Lähtöpaikkoina ovat:

päärautatieasema	klo 7.45	(yöjuna Kajaanista, Iisalmesta, Kuopiosta)
päärautatieasema	klo 8.55	(junat Turusta ja Tampereelta)
Pasilan asema	klo 9.32	(junat Tampereelta ja Jyväskylästä)
Pasilan asema	klo 9.58	(juna Pieksämäki, Mikkeli, Kouvola)

Nordenskjöldinkuja/Laakson kenttä klo 9.30 ja klo 10.00.

Kavtsilaisia oppaita on tunnuskilpien osoittamina kullakin lähtöpaikalla.

Kävelyreitin on ajateltu kiertävän Pirkkolan ja Maunulan ulkoilumajan kautta takaisin päin, mutta mikään ei kiellä käymästä myös esimerkiksi Paloheinän keinomäellä ennen takaisin kääntymistä, jos aika sen sallii. Samoin voi myös yhtä puhtain omantunnoin kääntyä takaisin Mäntsäläntien alikulkutunnelilta, johon on suunniteltu Kavtsin mehuaseman pystyttämistä.

Kuljettu matka on näin ajassa n. 3–1 1/2 tuntia vauhdin ollessa sellaista leppoisen pirteää lenkkikävelyä.

Reitti on koko matkan kävelyteillä, joten varustus on täysin oman maun mukaisesti valittavissa. Toivottavaa olisi kuitenkin, että tunnuksistamme näkyisi tunturilatulaisten olevan sankoin joukoin liikkeellä!

Sateen sattuessa käytetään sadeviittoja ja sateensuojia!

Keskuspuistossa on miellyttävä kävellä, samalla voivat ulkopaikkakuntalaiset tutustua joihinkin Helsingin ulkoilunähtävyyksiin. Päärautatieasemalta lähtevät pääsevät ihailemaan Finlandia-taloa. Linnunlaulua ja Olympiastadionia ennen Keskuspuistoon saapumistaan.

Toukokuun 11. lauantaina kaikki tunturilatulaiset sankoin joukoin liikkeelle luonnon puolesta!

"eehoo"

LASTEN RETKIKURSSI

suunnitteilla heinäkuussa 8.7.–14.7.91
Kiisan maisemiin.

Jos olet kiinnostunut ja vanhempasi ovat sitä mieltä, että pärjäisit (myös "isoseksi" pääsee) ota yhteyttä Maisaan alustavien suunnitelmien tekemiseksi, kuitenkin viimeistään 17.5.90.

Retkikurssihan olisi siis viikon mittainen ja osan (ruoka-) kustannuksista maksaa Tunturilatu. Päävetäjäksi on lähdössä jo aikaisemman kokemuksen omaava Yli-Kuivilan Pentti (Pappi-Pentti). **Siellähän voisi olla ihan hauskaa!**

Soittele: (Maisa) Marja-Liisa Kramsu 921–366457 tai voithan kirjoittaakin: os. Lauklähteenk. 6 A 23 20740 Turku.

Tunturiladun tukikohtien avainten uusiminen.

Kämppien lukot on uusittu, joten vanhalla avaimella sisälle ei pääse. Olemassa olevan avaimen vaihdosta uuteen peritään 50 mk. (hinta sisältää toimituskulut).

Avaimet lähetetään postiennakolla. Uusiessasi avainta lähetä vaikka postikortti, jossa on nimi osoite ja puhelin numero ja vanhan avaimen numero osoitteeseen **Kalevi Kanerva Sepänkatu 6 A 7, 20700 Turku.** Voit ottaa myös puhelimella yhteyttä 921-321 571.

Samaan ruokakuntaan kuuluvien kannattaa harkita avaimen merkitsemistä molempien nimiin, edellyttäen että molemmat ovat Tunturiladun jäseniä, jolloin tästä tieto selvästi tilauskorttiin.

Kerhojen jäsenet voivat uusia avaimensa joustavimmin kerhonsa kautta yhteistilausena. Tietojen tarve kuten yllä.

Ennen avaimen lähettämistä tarkistetaan henkilön jäsenyys, vanhan avaimen olemassaolo sekä että vuoden 1991 jäsenmaksu on maksettu. Vanhaa avainta ei tarvitse palauttaa.

Ensimmäistä kertaa hankittavaa Tunturiladun tukikohtien avainta anotaan erikseen laaditulla lomakkeella Tunturiladun johtokunnalta. Lomakkeita saa Suomen Ladun toimistosta, johtokunnan jäseniltä ja Tunturikerhoista. Avaimen saannin edellytyksenä on vähintään kaksi vuotta kestänyt jäsenyys, joka alkaa ensimmäisen jäsenmaksun suorituspäivästä, siten, että myös kulumassa olevan vuoden jäsenmaksu on maksettu. Uuden avaimen hinta on 450 mk.

Muista, että vastaanottaessasi avaimen, sitoudut noudattamaan sekä avain- että kämppäsääntöjämme. Jäsenyydestä luovuttaessa AVAIN on palautettava.

Toimintamuistio

Tunturiladun talvipäivät Hyrynsalmella 9.–10.2.91.

Tsietsan kerhoviikko Susi-Talaksella 23.–30.3.91.

Susiviikko Susi-Talaksella 30.3.–6.4.91 Ovtsin järjestämänä. Yhteyshenkilö: Sakari Jarva p. 941-251632.

Kavtsin kerhoviikko Susi-Kiisalla 29.3.–5.4.91. Yhteyshenkilö: Eila Vilen p. 90-897237.

Tunturikerho Kolbman hiihtoviikko Susi-Talaksella 6.–13.4.91 Bussi lähtee T:reen rautatieasemalta perjantaina 5.4. klo 19.00. Ajoreitti T:re – Jyväskylä – Oulu – Rovaniemi – Ivalo – Talasjärvi, josta noin 3 km:n hiihto Susi-Talakselle. Paluu T:reelle sunnuntaina 14.4. aamulla. Sitovat ilmoittautumiset matkalle 6.3.91 mennessä!
Ilmoittautumiset ja tiedustelut: Eino Forsström, puh. 931–633 647.

Liikkeelle luonnon puolesta tapahtuma Helsingissä 11.5.91 Kavtsin järjestämänä.

Tunturiladun kevätkokous 11.5.1991 Helsingissä, Töölöntullinkatu 8 alkaen klo 13.

Luontoretki Kustavin-Iniön saaristoon 18.5.1991. Lähtö Kustavista klo 7.00 ja paluu n. klo 17. Retken hinta noin 70 mk. Ilmoittautumiset 30.4.91 mennessä: Antti Karlin p. 922-24040 tai 922-34418.

Lasten retkikurssi 8.–14.7.91 Susi-Kiisan maisemissa. Yhteyshenkilö: Marja-Liisa Kramsu p. 921–366476.

Kesäpäivät Vaasassa 17.–18.8.91 Vihttan järjestämänä. Yhteyshenkilö: Jaakko Heinimäki p.k. 961-222208 tai p.t. 961-161208.

Login kerhoviikko Susi-Talaksella 7.–14.9.91. Yhteyshenkilö: Kalevi Kanerva p. 921-321571.

Susivihkiäiset 14.–15.9.91 Susikyrössä.

Tunturiladun syyskokous 2.11.91 Helsingissä.

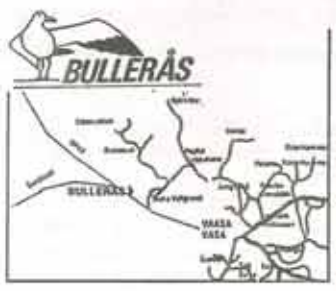
KESÄPÄIVÄT VAASASSA

17.—18.8.1991

Isäntänä tunturikerho

VIHTTA

Ilmoittautumiset ja tiedustelut
Jaakko Heinimäki Orvokkitie 5, 65300 Vaasa, puh. 961-222 208/k. 161 208/t.
Marjut Nummela Mäntymaantie 16, 65280 Vaasa, puh. 961-214 034/k.
Pirkko Westergård Kasarminkatu 21 A, 65100 Vaasa, puh. 961-178 058/k, 249 110/t.

BULLERÅSIN LOMAKESKUS sijaitsee idyllisessä ympäristössä Mustasaaren saaristossa, Vaasasta 35 km maanteitse ja 20 km meriteitse lounaaseen.

Tunturilatu-lehden aineistopäivät 1991

ovat 3.5. ja 30.8.
Aineisto seuraavaan Tunturilatu-lehteen tulee olla perillä 3.5.91 osoitteessa: Antti Karlin Kalevantie 15 A 22, 23500 Uusikaupunki.